AZTAG
JOURNAL ARMÉNIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Liban
Directeur-Propriétaire
HAIG BALIAN

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ
ՍՈՒՐԻԱ տար. 425, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 225 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄ. տրկ. 6, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 4 տոլար
Տնօրէն-խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ

ԱԶԴԱԿ

ازتـــاك
جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ԵՐԿՕՐԵԱՅ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՇԱԲԱԹ ԱՊՐԻԼ 18 1931 | ԳԻՆԸ ՀԱՏԸ 3,50 Ս. Դ.

Գ. ՏԱՐԻ | Ամէն առաքում պէտք է ընել բերիս տնօրէնին հասցէին | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ՝ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | Չհրատարակուած ձեռագիրները ետ չեն վերադարձուիր | ԹԻՒ 151 (443)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՕՐԷՆՔԻ ՈՒԺԸ

Մեր թերթը շատ վերապահութեամբ արտայայտուեցաւ քանի մը շաբաթէ ի վեր, Կաթողիկոսական Օծման առթիւ, Սփիւռքահայութեան մէջ տիրող իրադարձութեանց և Կաթողիկոսական կարգադրութեանց շուրջ։ Գոհացանք օրը օրին արձանագրելով դէպքերը։

Այդ վերապահութիւնը արդիւնք չէր մեր անհետաքրքրութեան՝ յարուցուած խնդրին նկատմամբ։ Ընդհակառակը, կ'ըմբռնենք կարեւորութիւնը ձեռնարկուած գործին և ամենէն առաջ կը գնահատենք նախաձեռնողութիւնը Կիլիկիոյ Սահակ Բ. Կաթողիկոսին որ իր կենդանութեան ժամանակ կ'ուզէ տեսնել և ապահովել իր Աթոռին տեւականութիւնը։ Մանաւանդ մեր ժողովրդին ենթարկուած ներկայ քաղաքական դժնդակ պայմաններու բերմամբ, աւելի սափիղական պէտք մը կը դառնայ Կիլիկիոյ Աթոռին զօրացումը, երբ Ամենայն Հայոց հայրապետութիւնը առնուած է կապանքներու տակ և անզօր է հովուելու իր աշխարհասփիւռ հօտը։

Ուրեմն մենք փափաքող ենք Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան ուժեղացման և վերակազմութեան գործին, նկատի ունենալով որ ծերունազարդ Կաթողիկոսը ի վիճակի չէ գոհացնելու իր հօտին բազմազան կարիքները և առանձինն վարելու գոյն, առաջնորդելու համար լաւագոյն հանգրուաններու։

Չենք փափաքիր սակայն որ այդ կենսական գործը կատարուի օրէնքի սահմաններէն դուրս, չկորսնցնելու համար իր ուժն ու հեղինակութիւնը։ Նման նուիրական ձեռնարկ մը, որ պատմութեան մէջ պիտի արձանագրուի իբրև կարեւորագոյն դէպք մը և պիտի դառնայ կեդրոնաձիգ ջահ մը մեր թափառական բազմութիւններուն, պէտք է ըլլայ մեր աւանդական սովորութեանց և Ազգային Սահմանադրութեան տրամադրութեանց համաձայն։ Առանց այդ հիմնական պայմաններուն կատարուած օծում ու եղած կարգադրութիւնները կ'ըլլան ժամանակաւոր և անջիղ, չեն իշխեր ժողովուրդի լայն խաւերու հոգիներուն և կը մնան տկար ու անհեղինակ, ինչպէս են ու կ'ըլլան այն բոլոր մարմինները, որոնք ժողովրդավար սկզբունքներէ բխած չեն։

Նոյն իսկ վայելելու համար տեղական ու հովանաւոր իշխանութեանց վստահութիւնն ու վաւերացումը և յարգանք պարտադրելու համար ուրիշներուն, անհրաժեշտ է որ Կաթողիկոսը ընտրուած ըլլայ իր հովուած ժողովուրդէն։ Այդպէս կը տրամադրէ մեր Սահմանադրութիւնը, որուն մէկ կէտն իսկ փոխելու իրաւունքը տրուած չէ ոեւէ մէկուն, բացի հայ ժողովուրդէն, որուն իրաւանց պաշտպանութեան համար պատրաստուած է ան։ Մեր Օրէնքն է ան, ընդունուած որպէս հիմքը մեր ազգային գոյութեան, վաւերացուած պետութեանց կողմէ։ Այդ Սահմանադրութեան տրամադրութեանց համաձայն ընտրուած է Ն. Ս. Օ. Սահակ Բ. Կաթողիկոսը ասկէ 28 տարի առաջ և այդ Օրէնքով կազմակերպուած են իր բոլոր թեմերը Կիլիկիոյ մէջ, թրքական բռնակալութեան օրերուն։

Դժբաղդաբար սակայն, այս գաղութին մէջ, տարիներէ ի վեր կ'արհամարհուի Ազգային Սահմանադրութիւնը և անոր տրամադրութիւնները չեն կիրառուիր մեր ազգային կեանքին մէջ։ Կը հակառակուի ազգային օրինաւոր մարմիններու գոյութեան և ուժեղ հիմերու վրայ չեն դրուիր մեր ներքին կազմակերպութիւնները։

Այդ բոլորը ժամանակաւոր նկատուելով, ուղղակի չէին խախտեր մեր գոյութեան հիմերը. կերպով մը ժողովուրդը կը համակերպէր և չէր ուզեր խնդիր յարուցել։ Անկասկած որ կը վնասուէին մեր ազգային շահերը Օրէնքի անտեսումին հետեւանքով և կը կորսուէին մեր արդար իրաւունքները։

Սխալ չ'հասկցուինք։ Ընտրելի Սրբազանի անձին և յարմարութեան շուրջ առարկութիւն չունինք։ Ըստ բաւականի ծանօթ ենք անոր գրական և վարչական կարողութիւններուն, ինչպէս առաջ ալ շեշտած էինք Սփիւռքահայութիւնը դուցէ աւելի յարմարագոյն ընտրելին պիտի չունենար։ Մեր դիտողութիւնը ընտրութեան ձեւին և եղանակին մասին է որ այնքան խախտուած է և երերուն։ Չենք փափաքիր որ յառաջիկայ Կաթողիկոսը նուազ հեղինակաւոր ըլլայ և Օրէնքի զօրութիւնը չվայելէ։ Մեր պայմանները երբեք թոյլատու չեն որ Ցոյն Օրթոտոքսներու պատրիարքական ընտրութեան տխուր միջադէպերը կրկնուին նաև մեր ընտրութեան առթիւ։ Կ'ուզենք որ խաղաղութեամբ ու համերաշխութեամբ կատարուի ընտրութիւնը և օրինակ դառնանք ուրիշներուն։

Եւ այդ արդիւնքին համար անհրաժեշտ է Օրէնքի կիրառումը՝ մեր Ազգային Սահմանադրութեան հիմունքներուն պաշտպանութիւնը։ Խաղաղութիւնն ու համերաշխութիւնը առանց Օրէնքի չեն կրնար գոյութիւն ունենալ, որովհետև օրէնքները կը բխին խիղճերէ և հետևաբար համաձայն ընդհանուրի փափաքին և զգացումին։

Կաթողիկոսական Օծման ձախողումը, որուն տեղեկացանք խորունկ ցաւով, բնական և տրամաբանական արդիւնքն է ապօրինի և հակասահմանադրական կարգադրութեանց, որոնց դժբաղդաբար զօրավիգ հանդիսացան կարգ մը շրջաններու ապօրինի մարմինները, անտեսելով ժողովուրդին ու անոր կամքը և արհամարհելով Օրէնքի Ուժը։

ԻՆՉ ԿԸ ՄՏԱԾԵՆ ՈՒՐԻՇՆԵՐ

ՀՐԱՆԴԸ

«Նոր Օր» 5 Ապրիլի խմբագրականով կը գրէ.—

— Ո՞վ է Հրանդը (Մելքոն Կիւրճեան), կը հարցնէք։

— Նոր սերունդը անունով կը ճանչնայ զինք։ Իր տեղը 1890—900 շրջանին մէջ է։ Մեծ արուեստագէտ մը չէ, բայց հայ գրագէտներու լաւագոյն դասակարգին կը պատկանի։ Եթէ վերցնենք իր էջերուն մէջէն հայ կեանքը, որ իր գրականութեան միջուկը կը կազմէ, անդին բան չի մնար։

Գաւառացին՝ յանձին իրեն՝ գտաւ իր ապրումներուն ու տառապանքներուն լաւագոյն արտայայտիչը։ Իսկ մեր գրականութիւնը, կարելի է ըսել թէ, իրմով ճանչցաւ գաւառացի պանդուխտը, անոր բարքերը, հոգեբանութիւնը եւ ձգտումները։

Կը հարցնէք թէ գրական ո՞ր դպրոցին կը պատկանի։

Գրական դպրոցներ չենք ունեցած եւ չունինք այսօր ալ։ Մեր գրականութիւնը — բրխահայ — հինէն ի վեր զգեցուած է ֆրանսականին ազդեցութեան տակ։ Գրագէտները մեր մէջ փոխադրած են Ֆրանսայի գրական հոսանքները։ Մանաւանդ Զոհրապի շրջանը կը մասնէ ֆրանսական ազդեցութիւնը։

Հրանդը՝ իրապաշտ գրող է։ Իր նիւթերը քաղած է կեանքէն։ Աչքերուն տեսածը թուղթերուն վրայ գրած է, գունաւորելով, կենդանացնելով եւ իր պարզունակ ոճով դրնելով անոնց մէջ։ Իր մեծագոյն յատկութիւնը անկեղծութիւնն է, իր հարազատութիւնը։ Բառերը աւելորդ պերճանքներ են ու բանաստեղծութիւնը անզօր միջոց՝ իրեն համար։ Իր տեսածները աւելի կ'արժեն, քան երեւակայութեան ստեղծածները։

Դէմքերն ու կենցաղները իր գրչին տակ կը պայծառանան։ Շատ անգամ մէկ նախադասութիւնով կուտայ զմայլելի պատկեր մը, հոգեկան տառապանք մը։ Իրապաշտ է, բայց ոչ անոնցմէ՝ որոնք երեւակայութիւնով կը գործեն ու սենեակի չորս պատերէն կը դիտեն կեանքը։

— Իր գործերը ժամանակին կը դիմանա՞ն։

— Այնքան՝ որքան կը տեւէ մեր ներկայ թշուառութիւնը, մեր թափառական կեանքը, երկրէ երկիր մեր ցրումը։

Կարդացէք «Նահապետ Գրագէտներու Բարեկամներ»ուն հրատարակութեան տուած ժողովածուն։ Առաջին էջէն մինչեւ վերջինը, մեր այսօրուան կեանքին պատկերացումն է։ Երէկ՝ վանեցին պանդուխտ կը զգար ինքզինքը Պոլսոյ մէջ, կարնեցին Սքամպոլի խաներուն մէջ իր ծննդավայրը կ'երազէր եւ կ'ոգեկոչէր հայրենի յիշատակները։ Երէկ փոքր հաւաքականութիւններ հայրենի կարօտախտը ունէին, իսկ այսօր, ամբողջ ազգը պանդուխտ է։ Ո՞վ չունի յիշատակներ իր ծննդավայրէն, ո՞վ չի տառապիր օտար երկինքներու տակ եւ չի յուզուիր անցեալը վեր յիշելով։

Հրանդը՝ տուաւ գաւառաճայութեան մէկ մասին ապրումները, մեծ մասամբ՝ յար եւ նման մեր ապրումներուն, որոնք սակայն չունեցան իրենց արտայայտիչը։

Իր սերունդէն քիչեր կ'ապրին այսօր։ Արփիարեանը գրեթէ մոռցուած է։ Զոհրապը հազիւ կը յիշուի։ Իսկ ուրիշներ նոյն անգամ չունին։

— Ստեղծագործութիւն կա՞յ Հրանդի էջերուն մէջ։

— Բառը տատ մեծ է։ Մեր գրականութիւնը մեծ գործեր տուած չէ։ Ստեղծագործութիւնը ճանճարէն կը ծնի, իսկ մենք ճանճար չունինք։ Ապրելու ու տեսնելու սահմանուած գրական գործերուն մէջ՝ Շանթի հեղինակութիւնները կան։ «Հին Աստուածները» եւ «Կայսր»ը չեն ճիշնար, մէջ կը կարդացուին, որովհետեւ հոգին ու միտքին յաւիտենական խաղերը կը պատկերացնեն։ Հրանդ ստեղծագործող մը չէր։ Համեստ մէկ մը եղած է, իր կարողութիւններով եւ զգացումներով։ Արտադրած է քիչ, բայց այդ քիչը տատ մը՝ հատորներէ աւելի կարժէ իր բովանդակութեամբ ու խորքով։

Ժանտարմաներ կը յարձակին յուսանկարիչի մը վրայ երբ ան կը փորձէր Պատ-Իտրիտի հրապարակին վրայ լուսանկարել զինքը։

ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՄԸ ԴԱՒԱՆԱՆՔԸ

Սրբազանին համեմատ Ս. Հաղորդութիւնը կը մատակարարուի Աւետարանականներու կողմէ «յիշելու համար Տիրոջ մահը», հայ եկեղեցին կ'ընդունի «Քրիստոսի հոգեւոր և իրական ներկայութիւնը»։ Ամենէն աւելի ծեծուած է Ս. Հաղորդութեան խորհուրդը դաւանական տարբերութիւններու հիմը։ Բոլոր բողոքականները պարզ «յիշելու համար» չէ որ կը մատակարարեն հաղորդութիւնը։ Լուտերական, Կալվինական, անգլիկան իրարմէ տարբեր դաւանանք ունին այդ մասին։ Լուտերականը կ'ընդունի հացին ու գինիին հետ Քրիստոսի հոգեւոր ներկայութիւնը։ Կալվինականը կը մերժէ լուտերական դաւանանքը։ Կալվին հրացանազարկ բրաւ երկու լատին քահանաներ որոնք չմերժեցին «իրական ներկայութիւնը»։

Անհատական է հայ եկեղեցիի դաւանանքին բանաձեւը։ Կ'երեւայ թէ հայ աստուածաբաններ դաւանական միութիւն չունին։ «Հոգեւոր և իրական ներկայութիւնը» անգլիկան բանաձեւ մըն է։ Հայ եկեղեցին ալ կ'ընդունի գոյացափոխութիւնը, (travssubstanstution)։ «Գինին օրհնուելով Քրիստոսի արեան կը փոխուի, արիւն Քրիստոսի կ'ըլլայ։ Հացը օրհնուելով մարմին Քրիստոսի կ'ըլլայ»։ (Սահակ քհյ. Քննական Կրօնագիտութիւն Բ. տպ. 1897 էջ 881, 896.— Խաչկոնդ՝ Կրօնի Ուսումն բրձրդ. 1906 էջ 104, 253 254) Մուշեղ Սերոբեան մօլար վարդապետութիւն ընդունելով հանդերձ նախ կը հաստատէ թէ հայ եկեղեցին ընդունած է գոյացափոխութիւնը (Քրիստոնէական եկեղեցւոյ վարդապետութիւն 1910 էջ 101) յետոյ կը յայտնէ որ որոշ բանաձեւ մը չկայ (էջ 104)։ Դիտելի է որ այս բոլոր գիրքերն ալ վաւերացուած են Կրօնական Ժողովներու հաստատութեամբ պարապող մը կը հաւաստէ որ «Հայ եկեղեցին ալ յոյներին նման կ'ընդունի գոյացափոխութիւնը, միայն թէ առհկա տեղի կ'ունենայ աղօթքին առհին ո՛չ թէ քահանային հաստատման բառերուն արտասանած ատեն»։ (Janin, les Eglises orientales et les Rites orientaux 2e ed, p. 405)։ Սահակ քհյ. կը մերժէ «Յիսուսի մարմնոյ և արեան հոգեւոր ներկայութիւնը» բացատրութիւնը։ (Նոյն գործ էջ 879)։ Սրբազանը հայ եկեղեցիին կը վերագրէ ուրիշ բողոքական բանաձեւը։ Նոյնը կը կրկնէր նաև Լամպէթի ժողովին մէջ։ Երկութականները (Dosètes) ժխտեցին Քրիստոսի մարմնին գոյութիւնը (Բ. դար)։ ԺԱ. դարուն Պերանժէ տը Թուր կը քարոզէր հոգեւոր ներկայութիւնը, Ալպիկեացիները մերժեցին իրական ներկայութիւնը պնդելով որ հաց ու գինին նշանակներ են, կը պահեն բնոյթնին։ Լաթերանու ժողովը բանաձեւեց կաթոլիկ դաւանանքը 1215ին, Տրիտենտի ժողովը հաստատեց վերջնապէս թէ «Քրիստոսի մարմինն ու արիւնը կը գտնուի Ս. Հաղորդութեան մէջ իրապէս և գոյացականօրէն։ Մեր հաւատքով չէ որ գոյութիւն ունի ան, նշանակ մը չէ այլ իրապէս գոյ է»։ (Sess. XIII. ch. I lan. I)։

Բողոքական հեղինակ մը Մորիս Նեքվեր ..... աստուածաբանութեան Նեօյաթէլի բողոքական համալսարանին, կը պարզէ աւելի որոշ կերպով. «Կաթոլիկին համար նիւթական հաղորդութեան և ներկայութեան մէջ է, բողոքականին համար հոգեւոր ներկայութեան եւ հաղորդութեան։ Կաթոլիկը կը հաղորդուի Աստուծոյ մարմնին հետ, անշուշտ գերբնական մարմին, բայց նորէն մարմին նկատուած է, բողոքականը .... հետ....։ Կաթոլիկը կը նիւթացնէ քրիստոնէութիւնը, բողոքականը կ'իմացականացնէ....։ (Psychologie des conversions 1926ի. 135, 138, 164, 213)։

Բենետիկտոս ԺԲ. դատապարտած էր հայ եկեղեցիի վերագրուած 117 առարկութիւններ։ Սսոյ 1343ի ժողովը 67րդ կէտին կը պատասխանէր թէ հայ եկեղեցին ալ կ'ընդունի հաղորդութեան մէջ իսկական ներկայութիւնը։

Հասկնալու համար Ղև. Նդ եպս.ի դաւանանքը կարդալու է «Պարզ Քարոզներ»ու շարքը։ Հոն արտայայտուած գաղափարները կրկնըւած են գրեթէ բառ առ բառ «Կոչնակ»ի մէջ։

«Ծէսերը, ձևերը կախում ունին ժամանակէն, միջավայրէն, կլիմայէն, սովորութիւններէն։ Նոյնը կրնանք ըսել աստուածաբանական վարդապետութեանց և իմաստասիրութեանց համար։ Անոնք ևս կախում ունին զարգացման աստիճանէն։ Իրաւունք ..... ճշմարիտ է, Իրական միութիւնը հաւատալուն, սիրելուն մէջն է։ (Դ.հատոր էջ 78-9)։

Ուրեմն սեր դաւանանքը ծնունդ է միջավայրին։ Տարակուսելու ենք մեր դաւանանքին մասին, քանի որ չենք կրնար ըսել թէ ճշմարիտ է։ Հակառակ ասոր սրբազանը կը բաղձայ որ Լուսաւորչականը մօտենայ «երիտասարդ եկեղեցիներուն» որոնք տարբեր միջավայրի, զարգացման աստիճան ունեցող ժողովուրդներու կը պատկանին։ Կը մոռնայ նաև որ ամէն կլիմայի տակ ամէն ժողովուրդէ կաթոլիկներ կան։

«Հայ եկեղեցին դաւանանքներու չէ կապուած։ Թէ քաղկեդոնական է և թէ չէ։ Կարեւորը Քրիստոս'ն է, Աւետարանն է։ Հայ եկեղեցին Աւետարանի բարոյականը կը քարոզէ»։

Բողոքական մը տարբեր պիտի չարտայայտուէր։ Կարեւորը դաւանանքը չէ, այլ բարոյականը։ Շատ հեռու ենք Օրմանեանի բացատրութենէն։ «Աւետարանը միայն հիմ ընդունելով Քրիստոնէութեան, բողոքականութիւնը իմաստասիրական կրօնքի մը գաղափարին վերածուեցաւ։ Հայ եկեղեցին կը մերժէ բանապաշտութիւնը, կը հիմնուի օրինաւորապէս հաստատեալ իշխանութենէ ընդունուած սկզբունքներու վրայ»։ (Հայ Եկեղեցին էջ 124)

Օրմանեան իրաւունքով կը բաժնէ դաւանանք և վարդապետութիւն։ Առաջինը հիմնական է, մերժողը կը հեռանայ այդ եկեղեցիէն, երկրորդը միայն կը պատկանի ուսման, հետեւաբար կախում ունի «զարգացման աստիճանէն»։

Խ. ԳԱԲԻԿԵԱՆ

(2) (Շար.)

ՕԾՄԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐԸ ՊԷՅՐՈՒԹ ԿԸ ԿԱՆՉՈՒԻՆ

ՕՆՆԻԿԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

(Սեփ. Թղթակցութիւն)

15 Ապրիլ Հալէպ

Դաւառականի կողմէ Վեհափառին մօտ ղրկուող պատուիրակները՝ Տիար Արմէն Մազլումեան և Արժ. Տէր Ներսէս Թավուզճեան վերադարձան Հալէպ և տուին իրենց զեկուցումները ժողովին։

Մեր քաղած տեղեկութեանց համաձայն Վեհափառը պնդած է յետս կոչման իր առաջարկը, Տոհմունի Սրբազանի մասին տրուած հեռագիրին առթիւ և դատապարտութեան խօսքեր ուղղած Հալէպի Դաւառականին, նման խնդրանք մը վեր նկատելով անոր իրաւասութենէն։ Ինչպէս կը հասկցուի, Վեհափառը Հալէպի Դաւառական Ժողովի այս համարձակ ժէստէն շատ ազդուած է։

Երէկ Գիշեր Դաւառականը լսելէ վերջ իր պատուիրակներու զեկուցումները, երկար վիճաբանութիւններէ վերջ, հետեւեալ հեռագիրը բանաձեւեց և գիշերուընէ ղրկեց Վեհափառին. «Մեր հեռագիրը սխալ հասկցուած է. խղճամիտ մտահոգութեան զիտակցութեամբ տրուած էր այդ, իմացուցէք Ձեր մեկնումը»։

Մինչ կ'սպասուէր որ Վեհափառը և իր հետեւորդները այս հեռագիրը ստանալէ վերջ իսկոյն ճամբայ ելլէին և հինգշաբթի երեկոյ Հալէպ հասնէին, ուրիշ հեռագիր մը, ղրկուած Հալէպի Առաջնորդարանին, Արտաւազդ և Խաթ եպիսկոպոսները կը հրաւիրէր Անթիլիաս։ Այս անակնկալ հրաւէրը զարմանք պատճառեց Հալէպի ազգային շրջանակներուն և անոր իմաստը մնաց անհասկնալի։ Իրականութեան մէջ սակայն շատ անհաւանական չէր նկատուէր նման արդիւնք մը, որովհետեւ Դաւառականի երկրորդ հեռագիրը յետս կոչում մը ըլլալէ բոլորովին հեռու էր։

Եւ տարբեր ելք ալ չկար։ Դաւառականը պարտաւոր էր միջին ճամբայ մը գտնել խնդիրը կարգադրելու և պատասխանատուութեան ծանրութենէն խուսափելու համար։ Այժմ դեռ որոշ չէ թէ՝ երկու եպիսկոպոսներու Անթիլիաս հրաւիրուելուն պատճառը ի՛նչ է և ինչի՞ արդիւնք։ Ի հարկէ կարելի չէ ենթադրել թէ օծումը տեղի պիտի ունենայ Անթիլիասի մէջ, քանի որ աշխարհական պատուիրակները հրաւիրուած չեն, և առանց անոնց կարելի չէ կատարել օծման արարողութիւնը։ ... -դան ժողովի հաւիրին ընդառաջելով, Վեհափառը առանձին կոնդակով մը հրաւիրած էր Անտիոքի քահանային որ երկու պատգամաւորներ ընտրէ Անտիոքի և Սուէյտիոյ շրջանէն։ Անտիոքի Թաղականութիւնը խակոյն ժողով գումարելով ընտրած է երկու պատգամաւորները՝ Տիարք Մովսէս Տէր Գալուստեան և Կարապետ Իզմիրլեան, որոնք արդէն ժամանած են։ Լաթաքիա եւ ընտրած է իր պատգամաւորները՝ Տիարք Հ. Փափազեան և Տօքթ. Ինճէճիքեան։ Դամասկոսէն ընտրուած պատգամաւորներ Տիարք Հայկ Ղազարեան և Տօքթ. Գարակէօզեան արդէն շաբաթէ մը ի վեր Հալէպ կը պասեն։

Վերջին պահուն կը տեղեկանամ որ Գըրըգ Խանի հայութեան կողմէ տեղւոյն ամենայայտնի վաճառականներէն ծանօթ ազգային Խաչատուր աղա Գարտպաճագեան հեռագիր մը ղրկած է Վեհափառին խնդրելով որ Գըրըգ Խանի հայութիւնը անտես չ'առնուի Կաթողիկոսական օծման առթիւ և իրենց թոյլատրուի ընտրել պատգամաւոր մը։ Կը լսենք որ նման դիմումներ կատարած են նաև ուրիշ շրջաններ։

Հեւ ի հեւ կ'սպասուի Հալէպի մէջ Վեհափառի վերջնական կարգադրութեան և դեռ կը կարծուի որ օծումը չկրնար յետաձգուիլ, քանի որ Վալիին և Բարձր Գոմիսէրի պատուիրակին հաղորդուած է օծման ժամանակն ու տեղը։ Առաջնորդարանի կողմէ արդէն սկսուած են պատրաստուիլ հրաւիրագիրները, ղրկուելու համար զանազան պետական անձնաւորութիւններու և կրօնապետներու։

Ինչո՞ւ պահել, Հալէպահայութեան մեծ մասը հաճոյքով չի դիտեր օծման շուրջ Վեհափառական կարգադրութիւնները, որոնք իզուր տեղ դժուարութիւններ և խառնակութիւններ յառաջացնելու կը ծառայեն։ Եթէ յարգուէին Սահմանադրական հիմունքները և մի քիչ փափկանկատութիւն դրուէր գործին, վերջին ժամուն յարուցուող այս դժգոհութիւններն ու դժուարութիւնները հարթուած պիտի ըլլային։ Նախ քան ամէն բան հարկաւոր էր եկեղեցականներու համաձայնութեան և որոշ կարգադրութեանց յանգելու համար։

Ինչպէս շեշտած էի նախորդ թղթակցութեամբս, Կաթողիկոսական օծման շուրջ յարուցուող այս վէճերուն և տարաձայնութեանց ոչ մէկ կերպով մասնակցութիւն ունին քաղաքական կուսակցութիւնները։ Բոլորն ալ ցարդ ձեռնպահ կը մնան և կ'սպասեն արդիւնքին։ Ամենէն աւելի ազգային շրջանակներու մէջ է որ կը տիրէ տարակարծութիւն և դժգոհութիւն։

... ամիս իրլայ

Մարտ Թուականին, երբ Հալէպի հարուստներէն Մուրատ Ծապրիի տան մէջ, օր ցերեկով խըժդըժօրէն սպաննուեցաւ հայ երիտասարդ մը՝ Օննիկ Պօղիկեան։ Հակառակ բոլոր վկայութիւններուն և քննութեանց հաստատական արդիւնքին, ոճրագործը մնաց ազատ, հազիւ մէկ երկու շաբթուան կարճատեւ բանտարկութեան մը դատապարտուելէ վերջ։ Փաստաբանական բոլոր դիմումներն ու բողոքները չկրցան ապահովել անոր վերստին ձերբակալումը։

Դամասկոսի վերաքննիչ Ատեանը, որուն փոխանցուած էր Օննիկի սպանութեան բոլոր Տօսիէնները, կերևի ցարդ չէ տուած իր վճիռը։ Որովհետեւ Հալէպի ոճրագատ Ատեանը մինչև այսօր Դամասկոսէն որևէ հրահանգ ստացած չէ Օննիկի սպանութեան վերաբերեալ և ոչ ալ Տօսիէնները վերադարձուած են։ Ասկէ կը հետեւցուի որ կարգ մը Դամասկեան թերթերու հաղորդած լուրը, իբր թէ Մուրատ Ծապրիի ազատ վիճակի մէջ դատուելուն որոշում տրուած ըլլայ, ճիշդ չէ։

Ամէն պարագայի տակ սակայն, կը վստահեցնեն մեզ որ մինչև ամիս մը անպայման կ'սկսի դատավարութիւնը։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՔՐՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐ

ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐՈՒ ԳԼՈՒԽՆԵՐԸ ԿԸ ՂՐԿՈՒԻՆ

Թրքական Կեդրոնացումներ Սահմանի Վրայ

Հայ Գաղթականներ Կուգան

(Սեփական Թղթակցութիւն)

Քրտական խլրտումները սկսած են տարածուիլ ամբողջ սահմանակից շրջաններու մէջ անցած Մարտ ամսոյն կէսէն ի վեր։ Եթէ օդերը քիչ մը թոյլատու ըլլային, մինչեւ հիմայ նոր և մեծ բախումներու լուրերը պիտի ստանայինք։

Այսու ամենայնիւ լուրջ շարժումներ սկսած են տեղի ունենալ ամէն կողմ։ Թիւրք կառավարութիւնը ըմբռնած ըլլալով սահմանի վրայ ծաւալող խռովութիւնները արդէն գործի ձեռնարկած է։ Քանի մը շաբաթ առաջ Սէվէրէկի շրջանին մէջ Պուճուղ գիւղը դրկուած են 25 հոգինոց զինուորներու ջոկատ մը, կարգ մը ձերբակալութիւններ ընելու համար։ Հազիւ զինուորները մտեցած գիւղ երբ պաշարման գործողութիւններու սկսած էին, կ'ապստամբի ժողովուրդը և կը յարձակի զինուորներուն վրայ։ Զօրաւոր ընդհարում մը տեղի կ'ունենայ, որու միջոցին զինուորներէն 10 հոգի կ'սպաննուին և մնացածներն ալ հազիւ կրնան փախչիլ։

Այս պարտութենէն վերջ Թիւրք հրամանատարութիւնը ամբողջ Սէվէրէկի ալայը ղրկած է Պուճաղի վրայ և վայրագօրէն ծեծելէ և բռնաբարելէ վերջ գիւղացիներէն շատերը, բազմաթիւ ձերբակալութիւններ ըրած։ Երեւելի ցեղապետ Քիւրտ Հասան աղան կը գտնուի ձերբակալուածներուն մէջ։ Սակայն ամբողջ այդ շրջանի քրտութիւնը սպառնացած են ապստամբիլ, եթէ Հասան աղան ազատ չ'արձակուի։ Մեր առած ստոյգ տեղեկութեանց համաձայն կառավարութիւնը խոստացած է ազատ արձակել զայն։

Ուրիշ ձերբակալութիւններ կատարուած են նաև Տիարպէքիրի շրջաններուն մէջ։ Ծանօթ ցեղապետներ Բամանցի Էմին, Պըշէրիքցի Հըզնօ, Սիլիվանցի Ալի, Հասան պէյ Ֆարղընցի Հիւսէյն, Հազրօցի Թաթի պէյ և ուրիշներ ձերբակալուած և Տիարպէքիր տարուած են, ուր այժմ կը գտնուին հսկողութեան տակ։ Ասոնց մէջ կան նաեւ Սէրտին փաշայի երեք տղաքները։

Նախորդ ապստամբութեան շրջանին կախաղան հանուած Շէյխ Շէմսէտտինի երկու տղաքը, իրենց 300 մարդիկներով լեռները ապաստանած են Տիարպէքիրի մօտերը։ 7րդ զօրաբանակը ամբողջութեամբ արշաւած է անոնց վրայ և լեռներու բարձունքներուն վրայ կռիւի բռնուած անոնց հետ։ Բազմաթիւ կորուստներ տալէ վերջ, զինուորները կրցած են ապստամբներուն մէկ մասը սպաննել և մնացածներէն ալ շատերը գերի առնել։ Սպաննուածներէն 10 հատին գլուխները կտրած և զմռսուած վիճակի մէջ փօսթով Էնկիւրի ղրկած են։ Այս 10 գլուխները անցած են Միւսլիմիէի կայարանէն։

Ճէզիրէի Շրրնագ կոչուած մասին մէջ քիւրտ յայտնի պետերէն Մըգնիս պէյ Շէմտինանի կողմերը անցնելով, զօրաւոր կազմակերպութիւն մը յառաջացուցած և ապստամբութիւն յայտարարած է։ Տիգրանակերտէն մեծ ուժեր ղրկուած են անոնց դէմ և պաշարման տակ առած զանոնք։ Սիւրիական սահման անոնց փախուստը արգիլելու համար, սահմանի վրայ կեդրոնացուած են մեծ քանակութեամբ զինուորներ։ Սակայն կը կարծուի որ Մըգնիս պէյ աւելի ներսերը թափանցելով աւաոէն առաջ ընդարձակածաւալ ապստամբութիւն մը պիտի յառաջացնէ։

Թիւրքերը անվերջ զէնք և զինամթերք կը փոխադրեն այս սահմանային շրջանները և ժողովուրդը շարունակ կը զինեն։ Իրենց վստահելի կարծած բոլոր քիւրտերը մէկ կողմէ կը զինեն և միւս կողմէ ալ դրամով կը կաշառեն անոնց պետերը։ Իբրև ապահովութիւն այդ աշիրէթներու վստահելիութիւն, Թիւրք կառավարութիւնը բանակէն տասնապետներ և սպաներ կը ղրկէ անոնց մէջ, իբր թէ կազմակերպելու համար զանոնք արտաքին յարձակումներու դէմ։

Մէրտինի մէջ արդէն շարժումները սկսած են չէթէական ձեւով։ Օրէ օր կը շատնայ Թիւր. ապստամբներու միջև արդէն սկսած է զօրաւոր բախում մը։

Սասունի ապստամբները վերջերս սկսած են ընդլայնել իրենց սահմանները։ Ինչպէս յայտնի է, արդէն Սասուն շատոնց ապստամբ է և քաղաքի մէջ ոչ ոք կը գտնուի, բացի զինուորներէ և քանի մը պաշտօնեաներէ, որոնց ընտանիքները աւելի ներսերը կը գտնուին։ Հոն ևս սկսած են զինուորական կեդրոնացումները։ Խնքիւրքէն եւ միւս նահանգներէն մօտ 5000 զինուոր ղրկուած է Սասունի վրայ։ Տէրսիմի վրայ ևս նոր ուժեր ղրկել սկսած են. կ'ըսուի թէ հոն ևս ծայր տուած են ապստամբական շարժումներ։

Մէկ պարագայ սակայն շատ ուշագրաւ է, այն՝ որ Թիւրքերը ոչ մէկ տեղ փոքրաթիւ զինուորներ չեն պահեր. գլխաւոր քաղաքներու մէջ կը կեդրոնացնեն իրենց ուժերը և կը պահեն համախումբ։ Միջին հաշուով, այժմ, Թիւրք կառավարութիւնը քրտական նահանգներու մէջ 35,000է աւելի պատրաստ ուժ մը ունի։ Զինուորները անհասարակ դժգոհ են և չեն ուզեր կռուիլ, մանաւանդ այս ցուրտին ու ձիւնին շատ ողորմելի և թշուառ վիճակ մը ունին անոնք։ Տնտեսապէս արդէն այդ շրջանները, ուր ապստամբութիւններ պատահած են և միշտ գրաւման տակ գտնուած, տխուր վիճակ մը կը ներկայացնեն։

ՏԷՐ ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՔՀՆՅ.Ի ՑՈՒՇԵՐԸ

ՀԱՅ ՏԶՐՈՒԿՆԵՐ

ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑԻՆ

ՖԱՅԻԳ ՊԷՅ Ո՞Վ ԷՐ

Ո՞վ չճանչնար այս հրէշը և անոր կատարած ոխրագործութիւնները պատերազմի միջոցին։ Իբրև զինուորական գործակատար, ան իր հետ ունենալով կարգ մը հայ տղրուկներ, Հալէպի մէջ, իր ստոր կիրքերուն խաղալիքը դարձուց բազմաթիւ հայ կոյսեր։

Համաձայն կուսակալի թելադրութեան որոշեցի դիմել Ֆայիգ պէյին։

Հրէիչ չուկայի թաղին մէջ ընդարձակ տան մը մէջ կը բնակէր ան, որուն տխրատեսիլ կամարներուն տակ, Աստուա՜ծ իմ, ո՞վ գիտէ, ի՞նչ զարհուրելի ոճիրներ գործուեցան. Դեռ կը հնչեն մեր ականջներուն արձագանգները այն աղիողորմ ճիչերուն, որոնք բարձրացան այդ բնակարանէն։

Զարկի զուռը և զինուոր մը զիս ներս առաջնորդեց։ Մտայ։ Ֆայիգ պէյ զիս տեսնելուն պէս, ժպիտով մը ըսաւ.

—՝ Խէյր ըլլայ, փափազ էֆէնտի.

— Պէյ էֆէնտիմ, խնդրանքի մը համար եկայ Ձեր մօտ.

— Ըսէ տեսնենք.

— Մեր եկեղեցին զինուորական մթերանոց ընել որոշած են.

— Է՛, ի՞նչ կըլլայ, թող որոշեն.

— Մեր ժողովուրդը ո՞ւր պիտի կատարէ իր աղօթքները.

Մարդը խնդալով ըսաւ.

— Մեր իսլամները ո՞ւր կ'աղօթեն.

— Էֆէնտիմ, իսլամները դաշտին մէջ կամ բացօթեայ կրնան աղօթել, իսկ մենք չենք կրնար.

— Լաւ, միւս քրիստոնեաները ո՞ւր կաղօթեն.

— Էֆէնտիմ, անոնք աղօթքի պէտքն ու կարօտութիւնը չունին. անոնք մեզի պէս չեն։ Մենք միայն մէկ մխիթարութիւն ունինք և այն ալ եկեղեցին է։ Հիմայ այդ միակ մխիթարութիւնն ալ կուզէք առնել մեր ձեռքէն.

— (Խնդալով) տէվրիշ պապա, քու խաթէրիդ համար պիտի հրամայեմ որ Ձեր եկեղեցիէն ներս ոչ զինուոր թող մտնէ և ոչ ալ մթերանոց ըլլայ ան։ Ըսէ նայինք, հիմայ գոհ մնացի՞ր.

Ստացած կեանք տալ ըսելով դուրս ելլելու տեղ, ըսի իրեն.

— Դուն գիտես, եթէ այդ բարիքը չընես, ես ալ իմ պաշտօնէս կը հրաժարիմ։

Մարդը քահ քահ խնդաց և նորէն կրկնեց.

— Շատ լաւ, փափազ էֆէնտի, ես հրամայեցի, վստահ եղիր որ ոչ ոք կը համարձակի հակառակը ընելու։

Արդարեւ, չենք գիտեր ինչպէ՞ս, այն օրէն սկսեալ մեր եկեղեցին ազատ մնաց և ազատուեցաւ մթերանոց ըլլալու սպառնալիքէն։ Միւս ազգեր մը զարմանային թէ ինչպէս մեր եկեղեցին գերծ մնացած էր գրաւումէ։ Չեմ գիտեր թէ ինչի՞ վերագրել այդ. ամէն պարագայի տակ սակայն Մուստաֆա էֆէնտիի խրատը մեծ դեր ունեցաւ այդ յաջողութեան մէջ։ Եթէ ինքզինքս միամիտ կամ ապուշ չձեւացնէր, կարելի չէր որ ազատուէինք։

Գաղթականական առաջին կարաւանները կը հանէին Հալէպ Ջէյթունէն, Հաճընէն, Հասանպէյլիէն և Տէօրթ-Եօլէն։ Տեսանք որ անոնց գրեթէ բոլորին ալ կարօտ և ապրուստէ զուրկ են։ Տրամադրելի գումար դժբաղդաբար չունէինք։ Միայն թէ Անտիոքի դէպքէն յետոյ Քէսապի և իր շրջանի հայութեան համար Բարեգործականէն ղրկուած դրամէն մօտ 1,300 ոսկի մնացած էր։ Այդ միջոցին Հալէպի ազգայնոց հանգամանքութեամբ գոյացաւ 4-500 ոսկի ևս, որը բարգաւելով նախորդ գումարին վրայ, կրցանք քանի մը շաբաթ կերակրել հասնող գաղթականները։ Թէպէտև վերջը Ամերիկայէն, Պոլսոյ Պատրիարքարանէն ու այլ վայրերէ կարեւոր գումարներ հասնիլ սկսան, սակայն աւա՜ղ մէկ կողմէ հետզհետէ բազմացող գաղթականութիւնը իսկ միւս կողմէ ալ նիւթական անհաշիւ մատակարարութիւնը զանազան նպաստի գումարներու, չկըրցան մեղմել տիրող թշուառութիւնը։

Օրէ օր աւելի մեծ քանակութեամբ հասնող գումարները բաշխելու և թշուառութիւնները մեղմելու նպատակաւ, Տէր Ցարութիւնի ժամանակ գոյութիւն ունեցող Քաղաքական Ժողովոյ և Տնտեսական Խորհրդոյ անդամներէն և զրուցէն ուրիշ քանի մը հոգիներէ բաղկացած Նպաստաբաշխ Մարմին մը կազմուած էր նորուն մէջ կը գտնուէր նաև Պ. Սարգիս Ճէյէրեան։ Տէր Ցարութիւնի բանտարկութեան ժամանակ անոնցմէ միայն մէկ հոգի մնացած էր սոյն պաշտօնի վրայ շնորհիւ Ճէմալ փաշայի հետ իրենց ունեցած կապին։

---

* *

Նոր գաղթականներ սկսան տեղաւորուիլ Սիւրիական սահման, առանց բացառութեան բոլորն ալ մերկ և անօթի։ Ճամբան կողոպտուած են և ձիւնէն ու ցուրտէն ընկճուած։ Անհասարակ Գամըշլը կուգան անոնք և օգնութիւն կը խնդրեն։ 50-60 ընտանիքներ արդէն հասած են և դեռ կ'սպասուին ուրիշներ։

Դժբաղդաբար Գամըշլըի մէջ ազգային զօրեղ կազմակերպութիւն մը կամ նպաստի մարմին մը չկայ, զանոնք խնամելու և տեղաւորելու համար։ Ազգային խնամատարութիւնն է որ մի քիչ օժանդակութիւն ցոյց կուտայ անոնց հանդէպ, սակայն շնորհիւ իր գործակատարի առաւ փախուստին, այդ օգնութիւնն ալ գլացուիլ սկսած է այժմ։ Պէտք է անմիջական նպաստ հասցընել և հետաքրքրուիլ այս շրջանով։

ԹՂԹԱԿԻՑ

.... 8 Ապրիլ 1931

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՕԾՈՒՄ

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ

Հալէպի Գաւառական Ժողովին կողմէ Վեհափառին ղրկուած յետս կոչման հեռագիրը գոհացուցիչ նկատուած չըլլալով, օծման արարողութիւնը յետաձգման ենթարկուած էր։ Այժմ բոլոր թեմակալ եպիսկոպոսները կը գտնուին Անթիլիաս և երկու օրէ ի վեր օրական երկու նիստ գումարելով, ժողով կ'ունենան Անթիլիասի մէջ։ Վեհափառ գրաւոր բացման ճառ մը կարդալով տեղեկութիւններ տալէ վերջ Կաթողիկոսարանի ներկայ վիճակին և Անթիլիասի մէջ հաստատման մանրամասնութեանց վրայ, եպիսկոպոսներու ժողովի ուշադրութեան յանձնած է իր ծրագիրները։

Կ'իմանանք որ ժողովը կէտ առ կէտ սկսած է Վեհափառի ծրագիրը քննութեան առնել և կարգադրութիւններ ընել թեմական կազմակերպութեանց և Կաթողիկոսական օծման շուրջ։ Հաւանական կը նկատուի որ քանի մը շաբթէն օծումը տեղի ունենայ։

Եպիսկոպոսական ժողովը, ուր շատ կարեւոր որոշումներ տրուած ըլլալ կը կարծուի, այսօր կը լրացնէ իր աշխատանքները։ Ցաջորդիւ մանրամասնութիւնները։

"GOODRICH" "ԿՈՒՏՐԻՇ"

ՁԵՐ ՕԹՕՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ ՄԻ ՄԻԱՅՆ "ԿՈՒՏՐԻՇ" ՔԱՈՒՉՈՒԿՆԵՐԸ.

«ԿՈՒՏՐԻՇ» քաուչուկներուն բաղադրութիւնը ամենամաքուրն ու անխարդախն է. կտաւը պատրաստուած է Եգիպտոսի ամենաընտիր բամպակէն, որով կատարելապէս տոկուն և ապահով է։

«ԿՈՒՏՐԻՇ» քաուչուկները հազոր են ամենավստահելի ապահովութեան. անոնցմով ճամբորդել, կը նշանակէ ապահովագրուած ըլլալ։ Այս ճշմարտութեան համոզուելու համար միայն մէկ անգամ փորձեցէք։

«ԿՈՒՏՐԻՇ» քաուչուկներու գինութեան միջոցին յառաջ եկած ամէն վնաս կամ թերութիւն երաշխաւորուած է։

Լիբանանի եւ Սուրիոյ ընդհ. գործակալն է՝

Մ Ի Շ Է Լ Թ Ր Ա Տ՝ Պէյրութ

Հիւս. Սուրիոյ գործակալն է

ՄԻՀՐԱՆ ՔԷՕՐՕՂԼՈՒԵԱՆ Հալէպ

Դ Ա Ս Ե Ր
ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

Կարդանք մեր յեղափոխական յուսահոգի Մինաս Չերազի «Ի՞նչ չանեցանք Պերլինի Վեհաժողովէն» անուն գիրքը. հոն պիտի տեսնենք թէ ազատութեան գանձին բանալին կը նկատէր կազմակերպուած ըմբոստութիւն ամբողջ հայերու կողմէ։ Երէկ բովանդակ ազգին տրամադրութիւնն էր դէպի յեղափոխական շարժումը։

Ի՞նչ է պատճառը որ այսօր ալ մեր ժողովուրդը կը փնտռէ Թաֆֆին ու Քաջազ-Քաթիպյան և կ'արբենայ «Զալալէտտին»ով, «Խենթ»ով և Սարհատի ոգիով։

Կարդանք Թիւրքերու երէկի հայ յեղափոխութենէն առաջ հայաջինջ քաղաքականութիւնն ու ծրագիրը։

Ի՞նչ էր պատճառը որ Ղրիմի պատերազմէն յետոյ, Թիւրք կառավարութիւնը հետզհետէ հայաշատ վայրերու մէջ տեղաւորեց չէրքէզներ, տաղստանցիներ և ապազանցիներու նորեկներուն տալով հայերու քրտինքով ոռոգուած հողերն երբ հնագոյն քաղաքակրթութեան և հայրենասիրութեան հսկայ օրրանն ու աղբիւրը եղող Բարձր Հայաստանը, Աստրեստանը և Անատոլուի շատ մը բերրի տարածութիւնները կը մնային ամայի ու անմարդաբնակ։

Հայ յեղափոխականներ կայի՞ն երբ Աֆղանիստանի Էմիր Միր Մահմուտ Նոր Ջուղայի վրայ յարձակելով կոտորեց հայերը և յետոյ ջարդէն ազատուածներէն առաւ 70,000 թուման և 60 գեղանի կիներ իբրև հարճ։ Հայ յեղափոխութիւն կա՞ր Մինան փաշայի և Շահնաւազի կռիւներուն, երբ Պարսից ինքնակալը, Կարսը թողով Օսմանցիներուն՝ նահանջեց, բռնամար ավելով 25,000 տուն դէպի Երասխ որուն ալիքներուն հետ եղան հազար հազարներ 1693ին։

1606—1608ին հայ յեղափոխականնե՞րն էին արդեօք պատճառ որ Թիւրք կուսակալներ սանձարձակ կը թալէին, կ'աւերէին և կը կոտորէին Հայաստանը երբ շատ հայեր կ'ստիպուէին փախչիլ իրենց իրենց սեփական երկրէն և կամ ընդունիլ թրքական կրօնը։

Հայ յեղափոխականներ կայի՞ն 1236ին, երբ Ճինկիզ Խանի յաջորդող Ուխաթախանի զօրավարը Զարմաղան, Հայաստան մտնելով անխնայ կոտորեց հայերը չխնայելով ծերերուն, կիներուն, և նոյնիսկ կաթ ուտող մանուկներուն՝ որոնց գլուխները քարերուն զարնելով կը զուարճանային թաթար զինուորները։

Կուսակցակա՞ն էր արդեօք Ճէնկիզ Խանի ժամանակակից Կիրակոս Գանձակեցի Պատմիչը որ կը մեղադրէ Անիի մեծամեծները որոնք փոխանակ դիւցազնական դիմադրութիւն կազմակերպելու, իրենց անձը միայն փրկելու համար թշնամիին կողմն անցան բովանդակ քաղաքին բնակչութիւնը թաթարական սուրին յանձնելով։

Կուսակցականնե՞ր կային, երբ Կարսի աղաները 1239ին իրենց քաղաքին բանալիները նուէր ղրկեցին Չարմաղանին ողոքելու համար նոր սիրտը. բայց ընդհուպ եկող գուեցաւ հայ արեան հեղեղին մէջ ուրկից փրկուող հազուագիւտ կիներն ալ նշանակ եղան պղծութիւններու և հրապարակային խայտառակութեանց։

Կուսակցութեանց հետ կապ ունէ՞ր Սըմբըղանոցի Լէնկթիմուրը, որ 1387ին Հայաստան մտնելով մի կենդանի շունչ չթողուց՝ Արարատի Տուրուբերանի և Վասպուրականի գաւառներուն մէջ։

Վասպուրականցիները Լէնկթիմուրի հրամանով բերդերու բարձունքներէն վար նետուեցան, այնքան դիակներ այնքան բարձրացան որ վերջին նետուածները չէին մեռներ. Զմռռնանք 1393ին այդ կոտորածին յաջորդող անպատմելի սովը. կսկիծով յիշենք թէ մարդիկ իրենց նմանները, նոյնիսկ զաւակներն մորթեցին ու կերան։

Զլմնցուցած ըսենք թէ գերազոյնին ձգտիլը կը պահանջէ երբեմն, նոյն իսկ կեանքի և պատւոյ զոհողութեան։

Յեղափոխութիւնը ուզած չէ մոռցուի ոչխար պաշտել։

Մեր գոյութեան թշնամի ուժերու և անոնց հրէշներու արտաքին ու ներքին խուժ ոգիականի շարքը չերկարէինք։

Գիտնանք թէ յեղափոխութիւնը պետութեանց վարչական եղանակներու մէջ գոյացած փտախտը ջնջելու սահմանուած անհրաժ-

(5) (Շար.)

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ

ՖԷՐԻՏ ՓԱՇԱՅԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԸ

Սուլթան Համիտ Սահիբ Մօլլայի դէմ

ԴԵՍՊԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՍԱՀԻԲ ՄՕԼԼԱՅԻ ՊԱՇՏՕՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԱՔՍՈՐԸ

Ինչպէ՞ս տեղի ունեցաւ Միտիլլի գրաւումը

Միայն թէ արտաքին քաղաքականութեան մէջ եղածին պէս, Սուլթան Համիտ ներքին քաղաքականութեան համար ալ արագ արագ դահլիճի փոխուելէն կ'զգուշանար և չէր ուզեր սթամպուքօն խանգարել։ Մինչդեռ Սաիտ փաշա զինուորական ընդհանուր հրամանատար Րիզա փաշային շատ հակառակ էր։

Թագաւորը Րիզա փաշան շատ կը սիրէր։ Բանակը Րիզա փաշայի պէս փորձուած և վստահելի զինուորականի մը ձեռքէն առնելով ուրիշի մը յանձնել Սուլթան Համիտի ընելիք գործերէն չէր։ Այդ պատճառաւ Թագաւորը չէր կրնար վճռատալ։

Ֆէրիտ փաշայի վարչապետութեան վերջին օրերուն Սահիբ Մօլլա պէյին գլխէն մեծ փորձութիւններ անցած էին։ Սահիբ Մօլլան այդ օրերուն Շէյխ Իւլ Իսլամ էր։ Ան վճռական, իր մտածածները առանց քաշուելու խօսող, զգացումներն ու մտքերը պահել չուզող մարդ մըն էր։ Իր այս բնաւորութիւնները շատ լաւ գիտցուած ըլլալով, Սուլթան Համիտ Սահիբ Մօլլայէն չէր ախորժեր։

Սուլթանի վստահելի ժուռնալճիներէն մէկը Սահիբ Մօլլայի ... մէջ Եւրոպայէն վնասակար հրատարակութիւններ տանալը կ'խացո... Եւրոպայէն նման հրատարակութիւններ բերել տուողները միշտ հետապնդման տակ կը գտնուէին։ Նամակատուները, ոստիկանութիւնը և մաքսատուները անոնց մուտքը արգիլելու պաշտօնը ունէին։

Օտար տէրութիւններու մօտ մեր ունեցած դեսպաններու գլխաւոր պարտականութիւններէն մէկն էր այդ երկիրներու մէջ ի վնաս մեզի եղած հրատարակութիւններու մասին տեղեկութիւն տալը։ Թիւրքիոյ և մանաւանդ Սուլթան Համիտի անձին դէմ քննադատութիւններ և ակնարկութիւններ պարունակող թերթ, ամսաթերթ և գիրք անպայման կ'արգիլուէր և կը գրաւուէր։

Գրպանին մէջ կամ տունը այդ տեսակ հրատարակութիւններ ունեցողները ամենածանր պատիժներու և դժբաղդութեանց կենթարկուէին։ Սուլթան Համիտ նման գրութիւններ կարդացողները ուղղակի իրեն թշնամի կը նկատէր։

Սահիբ Մօլլայի մասին տրուած ժուռնալը շատով իր արդիւնքը ցոյց տուաւ։ Չէրքէզ Մէհմէտ և Թաթար Շաքիր փաշաներ Մօլլա պէյին Գօնագին մէջ խուզարկութիւններ կատարելով արգիլուած գրութիւններ գտնելու պաշտօնին կոչուեցան։ Շաքիր փաշան այս տեսակ գործերուն մէջ ճարպիկութիւն ցուցնող մարդ մըն էր։

Ի բնէ անգութ և անողորմ մարդ մը ըլլալով, Շաքիր փաշա չէր կրնար մտածել իր այդ ընթացքին հետեւանքով յառաջ գալիք դժբաղդութիւններն ու զրկանքները։ Սահիբ Մօլլայի պարագային ալ ան միեւնոյն զգացումներով գործեց և անոր տունէն գտնուող թուղթերը Թագաւորին ներկայացնելու առեն չափազանցութիւններ չխնայեց։

Սուլթան Համիտի համար ասկէ աւելի պատեհ առիթ մը չէր կրնար ըլլալ։ Անմիջապէս նոյն օրը հրամանագիր մը ըստորագրելով Սահիբ Մօլլայի պաշտօնանկութիւնն ու հեռաւոր Սանճագ մը ղրկուիլը որոշեց և տեղեկացուց Բարձրագոյն Դուռ առ ի վաւերացում։ Ցայտնի էր որ նման հրաման մը առնելուն պէս Ֆէրիտ փաշա Մօլլա պէյը ծովեզերքէն շատ հեռու Անա... Սանճագ մը պիտի ղրկէր։

Մեր երկրի ամենայայտնի և յարգելի ընտանիքներէն մէկուն պատկանող և իր բարոյականով և նկարագրով ամենուն ծանօթ եղող Սահիբ Մօլլա պէյի հանդէպ նման գրպարտութիւն մը Թաթար Շաքիր փաշայի մէկ չարագործութիւնը ըլլալը կը հասկցուէր։ Երկրորդ քննութիւն մը կատարուելով երեւան հանուեցաւ այս պարագան։ Այս կէտը Թագաւորին տեղեկացուեցի։ Համիտ շատ անողորմ և բիրտ նկարագրին հետ ունէր նաև կակուղ և գթոտ գիծեր։ Իմ տուած վերջին տեղեկութիւններս առաջուան ժուռնալներէն աւելի արագ ազդեցութիւն ներգործեց անոր վրայ։ Սահիբ Մօլլայի մասին տրուած հրամանագրին ետ առնուիլը հրահանգեց։

Դեռ կը յիշեմ։ Այս բոլորը հինգշաբթի օր մը կը կատարուէր. Առած հրամանագիրս հեռագրով Ֆէրիտ փաշային հաղորդեցի։ Ֆէրիտ փաշան կը տեղեկացնէր ինծի որ հրամանը արդէն գործադրութեան դրած է և ղրկած պէտք եղած պաշտօնատուները. Հետեւաբար, կաւելցնէր ան, կարելի չէ հրամանագիրը ետ առնալ, որովհետեւ պաշտօնատուները գոց են։ Հետեւեալ օրը ուրբաթ ըլլալով պատկան պաշտօնեան գտնել տալով հրամանագիրը բերել տուի։

Ֆէրիտ փաշայի Սահիբ Մօլլայի նկատմամբ տրուած և ի վնաս անոր եղող հրամանագիրը այնքան արագ գործադրութեան դնելուն խորհուրդը այս էր թէ Սահիբ Մօլլան աքսորելու և պատժելու փութկոտութիւնը Թագաւորին շնորհակալութիւն կը պատճառէ։

* *

Այդ թուականներու ամենակարեւոր դէպքերէն մէկն ալ Միտիլլիի խնդիրն է։

Առտու մը, Միտիլլիի կառավարիչ Րէշիտ փաշա գիշերուան հեռագրի գլուխ կանչեց։ Գացի։ Րէշիտ փաշա կիմացնէր ինծի որ ֆրանսական զրահաւոր մը գրաւած է Միտիլլիի մաքսատունը և նաւէն զինուորներ հանած. հետեւաբար ինչպէս գործելը ի՞նչ ընելը կը հարցնէր։

Անմիջապէս խնդիրը պարզեցի Թագաւորին։

Խնդիրը հետեւեալն էր։

Ֆրանսական հպատակ եղող Լօրանտօ անուն մարդ մը ծագումով առնելիք մը ունէր մեր գանձէն։ Ասոր համար դատարանէն վճիռ ալ ստացած էր։ Պետական գանձը չէր կրնար վճարել այդ գումարը անծանօթ պատճառներով։ Խնդիրը գալով անգամ փոխանցուած էր։ Ֆրանսական դեսպան Պ. Քոնսթան արտաքին նախարարին և վարչապետին մօտ բազմաթիւ դիմումներ կատարելով հանդերձ չէր կրնար գանձել գումարը։

Պ. Քոնսթան առեն մը իր այդ դիմումներուն ապարդիւն մնալուն պատճառաւ խիստ լեզու մը գործածել սկսաւ։ Օրինական վճիռ ստացուած ֆրանսահպատակի մը առնելիքին այսպէս ձգձգուիլը ֆրանսական մամուլին և հանրային կարծիքին վրայ շատ գէշ ազդեցութիւն կը թողուր։

Այս քանիցս եղած դիմումներէն օգուտ չտեսնող Պ. Քոնսթան Թագաւորէն տեսակցութիւն խնդրեց և անոր Բարձրագոյն Դրան այդ խնդրին մէջ բռնած ընթացքը։ Այդ վարչապետին հրաման տրուեցաւ։ Սակայն այդ հրամանն ալ ապարդիւն մնաց։

Միւս կողմէ Սուլթան Համիտ արդարութեան նախարար Ապտիւրրահման, Իզզէթ և Րագըպ փաշաներէն բաղկացած յանձնաժողով մը յանձնեց խնդիրը առ ի քննութիւն։ Դեսպան Պ. Քոնսթան որ այդ օրերուն եկած էր, արդարութեան նախարարին ըսաւ.

— Փաշա, դուք ինչպէ՞ս կը մեկնէք այսպէս օրինական վճիռին ենթակայ առնելիքի մը յետաձգումը։

(Շար.)

ՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԵՐԿՈՒ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՑՈՒՑԻՉ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ԱՆԱՊԱՏԻՆ ՄԷՋ

Կեսարիոյ Թամարզայէն երկու տղաքներ Խոսրով եւ Պետրոս՝ անապատին մէջ իրենց ծնողաց փճացումէն ետք Արաբներու եւ Քիւրտերու ձեռք կ'իյնան, իրենց մղայ տարիքին։

Տարիներ ետք իրենց հօրեղբայրը Տ. Սմբատ Վրդ. անձամբ ձախբերով անունցմէ Խոսրովը կրցաւ ազատել եւ վերջերս իսկ ամուսնացնել Պէյրութի մէջ։ Իսկ միւսը Պետրոս ենազի վայչառուն Արաբներու մէջ մնացած է դեռ։ Օրին մէկը Խոսրով զոր Ալէօ կը կոչեն եղեր անապատին մէջ, իր աղային առաջարկով կը հրաւիրուի, դիմացէն եկող արաբ աշիրէթին հետ գտնուող իր եղբայրը Իպրահիմը տեսնել եւ հաց տանիլ անոր։

—«Եղբայր իմ Իպրահիմ, կ'ըսէ Ալէօ, առ սա հացը ու կեր»։ Բայց այս վերջինը կը պատասխանէ.

—Ինչպէ՞ս եղբայրս կրնաս ըլլալ դուն, որ քիւրտ ես եւ ես ինքս արաբ...գնա՛ բանդ, ես եղբայր չունիմ...»

Այս խօսակցութեան վրայ, Ալէօ լալագին եւ հայերէն բարբառով —որքան կը զօրէ իր մոռցած լեզուն— մեծ յուզումով կ'ըսէ.

— Պետրո՛ս ես Խոսրովն եմ... մենք Մէսքէնէի մէջ որբ մնացինք եւ մեզ արաբները տարին...յիշէ՛ որ եղբայր ենք իրարու...

Յանկարծ, այդ օտարացած տղան, ընդոստ կ'արթննայ իր թմրութենէն, կը պլլուի իր եղբօր եւ կսկծին ողջագուրուիլ, համբուրուիլ ու լալ։ Ինչ ընենք սակայն ընելու չի մնար։ Իպրահիմին Պետրոսին աղան կուգայ եւ մտրակելով զայն կը հրաւիրէ իր կարաւանին գլուխը անցնիլ։ Խոսրով ազատած է հիմա, բայց Պետրոսը չենք գիտեր ո՞ր կողմը։ Պաղտա՞տ թէ Պասրա եւ կամ Մուսուլ կը գտնուի։ Պետրոս ներկայիս 23 տարեկան է։

ՄԱՐԿՈՍ ՆԱԹԱՆԵԱՆԻ ՍԱՀՈՒՍՆ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐԸ

Անցեալ շաբթու մէջ Բարիզի մէջ յանկարծամահ եղած բազմավաստակ ուսուցիչ Մարկոս Նաթանեանի մահուան պարագաներուն շուրջ Փարիզէն կը հաղորդուին հետեւեալ մանրամասնութիւնները.—

Մ. Նաթանեան, Մարտ 28ին, երեկոյեան ներկայ էր հրապարակային դասախօսութեան մը, որ տեղի կ'ունենար Սօսիէթէ Սավանթի մէջ։ Դասախօսն էր Ս. Զօպանեան որ կը խօսէր հայկական պատմութեան մասին։ Բանախօսութենէն ետք հարցումներ ըրին ներկաներէն զանազան անձեր։ Ասոնց կարգին նաեւ Պ. Մ. Նաթանեան, ըրաւ կարգ մը ճշդումներ, բայց յանկարծ, թուականներու շփոթութիւն մը ունեցաւ եւ ծունկերը կըթոտելէն նստելէն քանի մը վայրկեան վերջ ինկաւ աթոռին վրայ։ Նոյն պահուն երկու երիտասարդներ կառք մը վարձելով առաջնորդեցին զայն Շարիթէ հիւանդանոցը, ուր քանի մը ժամ վերջ, կէս գիշերէն վերջ հոգին աւանդեց յայտնի պատմաբանը, 70 տարեկան հասակին մէջ։ Նոյն պահուն իր քովը հասած էին կինն ու աղջիկը։

Մարկոս Նաթանեան վերջերս ընկճուած էր իր մէկ հատիկ մանչ զաւակին մահէն ի վեր, որ տեղի ունեցած էր քսան տարեկան հասակին մէջ։ Եւ յետոյ, Մ. Նաթանեան, իր առաջացած տարիքին մէջ ստիպուած կը զբաղէր զանազան մասնաւոր դասերով եւ դասախօսութիւններով, ինչ որ իրեն նեղութիւն կը պատճառէր։

Հանգուցեալը բնիկ Վանեցի էր, եղած է նախ Միացեալի վարժարաններուն բնիչ եւ ապա Պոլսոյ զանազան դպրոցներուն մէջ վարած է ուսուցչական պաշտօններ, աւանդելով մասնաւորապէս պատմութիւն։ Եղած է նոյնպէս ազգ. երեսփոխան։

Քանի մը տարիէ ի վեր կը բնակէր Փարիզ, ուր գացած էր իր հիւանդ զաւկին մօտ, զոր, բիչ յետոյ կորսնցնելու դժբախտութիւնը ունեցաւ։

Թաղարկաւորութիւնը կատարուած է Ապրիլ 1ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ։

վիրահատութիւնն է եղած։

Լսենք գերման հռչակաւոր աշխարհագէտ Յարլիթէնը որ Հայաստանը լեռնակղզի անուանելէն յետոյ, կը յայտարարէ թէ հայ քաջարի նախնեաց կորովի բազուկին առջեւն էր որ կիրճերը բացուեցան։ «Առանձինք քաջաց զէնք իւրեանց»։

ԳՐ. Գ. ԳՈՒՏՈՒԼԵԱՆ

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՅՔՈԹԸ ԿԸ ՏԱՐԱԾՈՒԻ

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

Պաշտօնեաները կապառնան գործադուլ ընել

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՔԻԼՕՎԱԹԸ 15 Ս. Դ.Ի

ՊԱՌԱԿՏՈՒՄ ՊՈՅՔՈԹԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ՄԷՋ

ՊՈՅՔՈԹ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ ԱԼ

Անցեալ հինգշաբթի օրէն սկսեալ Դամասկոսի մէջ ալ սկսած է պոյքոթը հանրակառքի ընկերութեան դէմ, գիներու սղութեան պատճառաւ։ Ժողովուրդը երբեք ելեկտրական լոյս չգործածեր եւ ոչ ալ հանրակառք կը նստի։ Նոյն իսկ Բ. Գոմիսէրութեան պատուիրակ Պ. Սօլոմիագ իր տան մէջ սկսած է լամբարի լոյս գործածել։

Ոսկիչները կ'արգիլեն համախմբումներն ու հաւաքոյթները։ Մէրճէի հրապարակին վրայ հաւաքուած բազմութիւնը ոսկիչներու կողմէ ցրուեցաւ եւ եղան ձերբակալութիւններ։ Կազմուած է պոյքոթի կոմիտէ մը, որ իր պահանջները բանաձեւած է հետեւեալ կերպով.

1.— Ճամբաներու կանոնաւոր շինութիւնը, մասնաւորաբար Մէյտանի կողմերը։

2.— Կայարանները քիլոմէթրի համեմատութեամբ պէտք է դասաւորուին եւ իւրաքանչիւր քիլոմէթրի համար պէտք է կէս դահեկան նուազեցուի։ Մինչեւ կէս գիշեր պէտք է միեւնոյն գինը ըլլայ։

3.— Նոր վակօնները պէտք չէ սուղ ըլլան հիներէն։

4.— Հին վակօնները պէտք է վերցուին։

5.— Ուսանողներու համար հարիւրին 50 պէտք է զեղչուին գիները։

6.— Ելեկտրական լոյսերու քիլովաթը փոխանակ 14ի վեց ս. դ. պէտք է ըլլայ։

7.— Ժամացոյցի վարձք պէտք չէ առնուի։ Դրամաթուղթի անունով առնուած գումարներուն վերացումը։

8.— Ընկերութեան գործերուն մէջ պէտք է աշխատցուին տեղացիները։

«ԼԻՍԱՆ ԻՒԼ ՀԱԼ» ԵՒ ՊՈՅՔՈԹԸ

«Լիսան իւլ Հալ» արաբերէն թերթը հրատարակեց յօդուած մը, ուրկէ կը քաղենք հետեւեալ մասերը.

«Բնակչութիւնը կրնայ կենալ առանց ընկերութեան, իսկ ընկերութիւնը չի կրնար կենալ առանց հասարակութեան։

«Ժողովուրդին կամքը աւելի զօրաւոր է քան լեռները։

«Հանրակառքերու եւ լուսաւորումի ընկերութեան յամառութիւնը աւելի եւս կ'աւելցնէ բնակչութեան արդար պահանջներու դիմադրութիւնը»։

Տեղալ բելադրելէ յետոյ «Լիսան իւլ Հալ» կը յայտարարէ որ բնակչութիւն մը կրնայ տեղի ունենալ միմիայն հետեւեալ հիման վրայ.

Ելեկտրականութիւն. քիլովաթը 12 ս. դ. ոչ մէկ գումար պէտք վճարուի քօնթէօրներու վարձքի համար։ Ելեկտրական կահաւորումի ծախքերը պէտք է հոգայ ընկերութիւնը։

Հանրակառք. առաջին կարգ. Պուրճէն մինչեւ Քըրընըքպէք, կամ Նահր եւ Ռաս Պէյրութ, 2 ու կէս ս. դ. եւ 3 ու կէս ս. դ. ամբողջ գծին վրայ։

Երկրորդ կարգ. 2 ս. դ. եւ 3 ս. դ. ամբողջ գծին վրայ։

Պուրճէն մինչեւ փոսթա մէկ ու կէս ս. դ. Ա. կարգ, եւ մէկ ս. դ. Բ. կարգ։

«Լիսան իւլ Հալ» կը վերջացնէ, կոչ ընելով ժողովուրդի կամքին տեղի չտալու եւ խաղաղ պոյքոթը շարունակելու համար։

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԽԶՈՒԱԾ

Ընկերութիւնը աւելի մը ի վեր սկսած է կիսապաշտօնական բանակցութիւններ վարել երեսփոխանական ժողովի եւ դահլիճի հետ։ Ըստ «Անհէլ Ճէտիտ»ի առած տեղեկութեանց, ընկերութիւնը իւրաքանչիւր քիլովաթը 16 ս. դահեկանի իջեցուցած է, պայմանաւ որ կառավարութիւնը նախ հրաժարի այն տուրքէն որ կը գանձէ հանրակառքի բելերէն, առանց բարձրութեան պատճառաւ եւ երկրորդ փաստաբանութեան վճարած վարձքը իւրաքանչիւր քիլովաթի համար հարիւրին խառնը հինգ յաւելում կրէ, այսինքն փոխանակ երկու ու կէս դահեկանի վճարուի երեք դահեկան։

Կառավարութիւնը ընդունած է ընկերութեան առաջարկը եւ կարեւոր ժողով մը գումարած, մասնակցութեամբ երեսփոխանական ժողովի կարգ մը անդամներուն, նախարարներուն եւ Պ. Պէրարի։ Սոյն ժողովին մէջ Պ. Պէրար, պատասխանելով Շէյխ Ճիսրի հարցումին, ըսաւ թէ՝ 16 դահեկանէն պակաս չի կրնար տալ։ Պատասխանեց երեսփոխանական ժողովի նախագահը եւ ըսաւ.

— Ձեզի յայտարարեցի որ 15էն աւելի պէտք չէ մնալ. պէտք է 15էն վար գին մը որոշել։

Ընկերութեան քննիչ Պ. Վասիլի, ասոր վրայ յայտնած է որ ինք ստիպուած պիտի ըլլայ Բ. Գոմիսէրութեան դիմել, եթէ ստիպեն 15 դահեկանի վրայ պնդել։ Ընկերութեան տնօրէն Պ. Միօման ալ յայտարարած է որ 16էն պակաս չեն կրնար տալ։ Շէյխ Ճիսր այդ յայտարարութիւններէն վերջ ժողովը փակեց։

Շէյխ Ճիսր ժողովը ցրուելէ վերջ հանրապետութեան նախագահին մօտ գնաց եւ պարզեց խնդիրը։

12 Ս. Դ. ԿԸ ՊԱՀԱՆՋՈՒԻ ՔԻԼՕՎԱԹԻ ՀԱՄԱՐ

Պոյքոթային կոմիտէն առջի օր նորէն գումարուելով, որոշեց 12 ս.դ.էն աւելի բացարձակապէս չընդունիլ իւրաքանչիւր քիլովաթը։ Այդ ուղղութեամբ կոմիտէն իսկոյն յայտարարութիւն մը խմբագրելով յանձնեց կառավարութեան։

Կարեւոր մեքենագէտ մը երկար քննութիւններէ վերջ յայտարարած է որ ընկերութիւնը եթէ երկու ու կէս դահեկանի ծախէ իւրաքանչիւր քիլովաթը, դարձեալ կը շահի։

ԴԷՊԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻ՞ՒՆ

Երէկ, ուրբաթ, ժամը 10 ու կէսին ժողով մը տեղի ունեցաւ Փոքր Սէրայի մէջ։ Ներս բացաւ ինչպէս միշտ Շէյխ Մուհամմէտ Ճիսր։

Բ. Գոմիսէրութեան առաջնեալ ընկերութիւններու հսկողութեան սպասարկութիւնը լոյսի համար սեղանին վրայ դրաւ սակագին մը, որ սկզբունքով ընդունուեցաւ երկու կողմերուն կողմէ, բայց Պէյրութի երեսփոխանները պահանջեցին 24 ժամ, այդ որոշումը պոյքոթի վերին կոմիտէին ներկայացնելու համար։

Դեռ յայտնի չէ թէ կոմիտէն այդ սակագինը պիտի ընդունի՞ թէ ոչ։ Արդիւնքը յաջորդով։

ՀԱՆՐԱԿԱՌՔԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀԵՍՏԻ ՊԱՇՏՕՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

Հանրակառքի եւ լուսաւորումի ընկերութիւնը, ունի յիսունի մօտ պահեստի պաշտօնեաներ, որոնք աշխատին թէ ոչ կը ստանան իրենց ամսականը։ Արդ, ընկերութիւնը նկատելով որ այս պաշտօնեաները ոչ մէկ օգտակարութիւն չունին իրեն համար հիմա, անոնց տեղեկացուած է որ յետ այսու անոնք պիտի վճարուին մի միայն իրենց աշխատած օրերուն համար։

ԻՍԿ ԱՇԽԱՏՈՂ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ

Գալով աշխատող պաշտօնեաներուն, որոնք 800 հոգի են, ընկերութիւնը, բանակցութիւններու ձախողութեան պարագային պիտի ստիպուի զանոնք ճամբու դնել։ Վասնզի եթէ ոչ մէկ համաձայնութիւն չըգոյանայ մինչեւ շաբաթ իրիկուն, ընկերութիւնը պիտի դադրեցնէ իր գործունէութիւնը։

ՀՈՄՍ ԱԼ Կ'ՈՒԶԷ ՊՈՅՔՈԹ ԸՆԵԼ

Հոմսի մամուլը լեցուն է լուրերով, որոնց համաձայն քաղաքը, Պէյրութի եւ Դամասկոսի նման պոյքոթի պիտի ենթարկէ լուսաւորումի ընկերութիւնը, եթէ ան չիջեցնէ իր սակագիները։

ԵՐԿՊԱՌՈՒԹԻՒՆ ՊՈՅՔՈԹԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ՄԷՋ

Երէկ գիշեր պոյքոթի կոմիտէն ժողով մը գումարելով քննութեան առած է կառավարութեան եւ ընկերութեան միջեւ գոյացած համաձայնութիւնը, որով ելեկտրական լոյսին քիլովաթը 15 ս. դ. ընդունուած էր։

Կոմիտէի անդամներուն մէկ մասը ուզած են համաձայնիլ 15 ս. դահեկանի շուրջ, իսկ միւս մասն ալ հակառակած, այդ պատճառաւ երկպառակութիւն մը գոյացած իրենց մէջ։ Կը կարծուի սակայն որ 15 դահեկանի շուրջ համաձայնութիւնը պիտի ընդունուի մեծամասնութեան կողմէ։

ՀԱՅ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

43 ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐ ՄԱՍՆԱԿՑԱԾ

Սուրիոյ եւ Լիբանանի Հայ Աւետարանական եկեղեցիներու տարեկան համաժողովը գումարուեցաւ Հալէպի մէջ, անցած շաբթուան ընթացքին։ 22 Աւետարանական եկեղեցիներու կողմէ համաժողովին կը մասնակցէին 43 ձեռնադրեալ հովիւներ եւ պատուիրակներ։ Բացի այն պաշտօնատարներէ կը մասնակցէին ինը ամերիկացի միսիոնարներ։

Իրականին մէջ համաժողովը կը բաղկանար երկու մասէ, առաջինը Միութեան ժողովը, որուն կը մասնակցէին եկեղեցիներու ներկայացուցիչները միայն, իսկ երկրորդին միսիոնարներն ալ։ Միութեան ժողովը կ'զբաղի ներքին խնդիրներով՝ կանոնագիրներ գծել, մասնախումբեր ընտրել եւ ներքին դժուարութիւնները հարթել։ Իսկ համաժողովը կ'զբաղի դպրոցներու տեղեկագիրներով, պիւտճէներով, Հալէպի Գոլէճի տեղեկագրի քննութիւնով եւն։

Համաժողովի ատենապետ ընտրուեցաւ Վեր. Ա. Մանուկեան, իսկ ատենադպիր պաս. Հասիպեան։ Միութեան ժողովին կ'ատենապետէր Վեր. Քասունի եւ ատենապետ պաս. Գրգեաշարեան։

ՀԱԼԷՊ ՑՈՒՐՏ Կ'ԸՆԷ ԱՆՁՐԵՒԻ ՍԻՐՈՆԵՐԸ

Քանի մը օրէ ի վեր յանկարծ փոխուեցաւ օդը եւ սկսաւ ցրտել Հալէպի մէջ։ Այս հազուադէպ եղանակը, այս ամսուն օգտակար չի ըլլար կասուիր ցաներուն համար։ Մանաւանդ տեղացող յորդառատ անձրեւները մեծ վնաս պատճառած են Ամրգի շրջանին։

Պոզանթը-Հալէպ երկաթուղագիծը անձրեւներու հետեւանքով կարգ մը շրջաններու մէջ ողողուած ըլլալով երբեմն դադրած է։ Ճիհանի եւ Ասանայի միջեւ 30 քիլոմէթրի մօտ հեռաւորութիւն մը բոլորովին քանդուած է։ Արեւելեան Նեպընթացը երէկ չհասաւ։

Պ. ԲՈՆՍՕ ՀՈՄՍԻ ՄԷՋ

Պ. Բոնսօ, Բ. Գոմիսէրը քանի մը օրէ ի վեր Դամասկոս կը գտնուէր։ Ըստ Դամասկոսի թերթերու տուած տեղեկութեանց ան Պ. Սօլոմիագի պաշտօնատան մէջ ժողով մը գումարեց, որուն կը մասնակցէին Պ. Պ. Սօլոմիագ, Հէլլօ եւ Լավասըր։ Կը կարծուի որ այս ժողովը զբաղած է ընտրական հարցերով։

Այդ ժողովէն վերջ Պ. Բոնսօ մեկնած է Հոմս եւ անկէ ալ Համա, ընկերակցութեամբ Պ. Պ. Սօլոմիագի եւ Լավասրի։

ՀԻՒՊԱՏՈՍԸ ԿԸ ՑԱՐՁԱԿԻ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅԻՆ ՎՐԱՅ

Պէյրութի պելճիքական հիւպատոսը հեռագրատուն կ'երթայ եւ կը խնդրէ պաշտօնեայէն որ կարելի եղածին չափ արագ ղրկէ իր հեռագիրը։ Պաշտօնեան կը յայտնէ որ ճամբու քիչ վերջ կրնայ սկսիլ քանի որ ձեռքը ուրիշ հեռագիր մը կայ արդէն։

Հիւպատոսը սակայն զառոզութեամբ մը յայտարարելէ վերջ թէ ինք հիւպատոս մըն է, կարգ մը նախատական խօսքեր ընելով կը յարձակի պաշտօնեային վրայ։ Այս վերջինը սակայն կը բողոքէ Բ. Գոմիսէրութեան իր պետին միջոցաւ։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ

ԽԱՆՈՒԹՆԵՐԸ ԿԸ ԳՈՑՈՒԻՆ

Ափրիկեան Տրիպոլիսի մէջ Իտալացիներու կողմէ կատարուած ջարդերուն դէմ բողոքելու համար Դամասկոսի մէջ բոլոր խանութները փակ մնացին։

Քաղաքին եկեղեցիներուն ուղղուած հեռագիրներ կ'երեւի թէ մանրամասնութիւններ կուտան իտալական բանակներու կողմէ կատարուած խժդժութիւններուն վրայ։

Ինչ որ մեծերը աւելի գրգռեց հրատարակութիւնն էր ծանօթ Ֆրանսացեաց եւ հակահովանաւորական Շէքիպ Արսլանի մէկ յօդուածին, ուր ան կը նկարագրէ ողբալի դրութիւնը որուն մէջ կը գտնուին իսլամները իտալացիներու կողմէ գրաւուած երկիրներուն մէջ։

Բայց հասած լուրերը արդեօք ստո՞յգ են։ Եւ յետոյ ի՞նչ նշանակութիւն ունի նման ցոյց մը, երկրի մը մէջ որ Իտալիայէն կախում չունի, այլ Ֆրանսայէն։

ՄԵՎԼԱՎԻ ԵՒ ՀԱՍԻՏԻՑ ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ ՆՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մեր ընթերցողները կը յիշեն անցուեց Հասիտից եւ Մեվլավի աշիրէթներու միջեւ գոյութիւն ունեցող թշնամութիւնները, որոնց իբրեւ հետեւանք Հասիտից աշիրէթը սպաննած էր Մեվլաի շէյխ Ապտիլրզաքը։

Վերջը հաշտութիւն գոյացնելու համար տաս աշխատանքներ թափուելէ վերջ, Թէտմուրի մէջ գումարուած էր ժողով մը։ Անցած երկուշաբթի օր Մեվլաի աշիրէթէն խումբ մը, Համայի շրջանին մօտ, յարձակեցաւ Հասիտից աշիրէթի վրանաբնակներուն վրայ եւ բազմաթիւ կենդանիներ գրաւեցին անոնցմէ։ Հասիտից աշիրէթները հետապնդեցին զանոնք եւ նամբան զօրաւոր ընդհարում մը բռնկեցաւ իրարու հետ։ Բախումի միջոցին Մեվլաւիներէն մէկը Էմիր Թիւրքի սպանուեցաւ եւ Էմիր Ապտիւլքէրիմ ծանր վէրքեր ստացաւ։

Մեվլաւիները պարտուած վերադարձան իրենց վրաններ եւ այժմ կասողութեամբ կը պատրաստուին վրէժ լուծել իրենց հակառակորդներէն։

ԱՒԱԶԱԿԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ ՀՈՄՍԻ ՄԷՋ

Հոմսի մէջ երկու տարիէ ի վեր կը գտնուի զօրաւոր չէքեական կազմակերպութիւն մը եւ անպակաս կ'ըլլան գողութիւններ եւ կողոպուտներ։ Ոստիկանութիւնը տաս կաշխատէր եւ բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կ'ընէր, սակայն փաստեր չկրնալով գտնել, զանոնք ազատ կ'արձակէր։

Բայց վերջերս անհամեմատ կը բազմանային դէպքերն ու ոճիրները։ Ոստիկանութեան տնօրէնը, երեւան հանելու համար այդ կազմակերպութիւնը կարգ մը բանտարկեալներ որոնք — չէքէութեամբ ամբաստանուած էին, պահակ նշանակեց։ Անոնցմէ, նշանաւոր աւազակ Խալըլ Բէհսէի եղբայրը Մահմուտ Շահիէ, բոլոր գաղտնիքը երեւան հանեց եւ իսկոյն ձերբակալուեցան հինգ աւազակներ, որոնք խոստովանելէ վերջ տուին իրենց ընկերներուն անունները։ Դէպքերը մեծ մասամբ գրաւուեցան։

ԻՆՉՈՒ Կ'ՈՒՇԱՆԱՅ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԼՈՒՍԱՆՑՔԻՆ ՎՐԱՅ

Հալէպ, 16 Ապրիլ 931

Հակառակ որ թերթեր գրեցին թէ Դամասկոսի վերաքննիչ ատեանը եւս հաստատած է Մուրատ Ճապրիի մեղսակցութիւնը տարաբախտ Օննիկի սպանութեան մէջ, եւ թէ մօտ ատենէն պիտի սկսի դատավարութիւնը, տակաւին վերաքննութեան համար Դամասկոս ղրկուած տեղեկագիրներու ամբողջ ջական տուփէն չէ վերադարձուած Հալէպ ու դատավարութեան սկզբնաւորութիւնը անորոշ վիճակի մը մէջ կը գտնուի։ Մեծ զարմանք պատճառած է հասարակութեան այս պարագան՝ որը իր յուզումին առարկան դարձած է այժմ, եւ անհամբեր կ'սպասէ դատավարութեան եւ իր արդիւնքին, հետաքրքիր գիտնալու թէ ի՛նչ չափով կը պատժուին մեծահարուստ ոճրագործները բախտաւորմամբ աղքատներուն։

Հոս կ'ուզեմ ցոյց տալ երկու հակառակ պատկերներ, որոնց շիտակ դրուիլը արդարութեան գործ մը պիտի ըլլայ.

Մինչ աղքին հաստատիոր ոճրագործը, իր ապարանքին մէջ, գահէֆաի մը վրայ բազմած հանգիստ հանգիստ կլկլակը կը քաշէ քէյֆը բերելով, անդին՝ տարաբախտ զոհին թշուառ ու անմխիթար մայրը ցաւի ու կսկիծի բեռի տակ կքած հիւանդագին օրեր կ'անցնէ, սպասելով իր որդւոյն սպանիչներուն պատժումին, որը աւա՜ղ, դեռ կ'ուշանայ։

Ցաւալի է որ Դամասկոսէն շուտով վերադառնայ տեղեկագիրներու վերաքննութեան տուփէն ու փութով սկսի դատավարութիւնը։

ՄԱՍԻՍ

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԻ ՀԵՏԵՒԱՆՔՈՎ

Դրաշարական գործադուլին պատճառաւ, բոլոր միւս տպարաններու կարգին, օր մը փակ մնացած էր մեր տպարանը, որու հետեւանքով ալ կարելի չէր եղած ճիշդ օրին լոյս ընծայել «Ազդակ»ի նախորդ թիւը։ Հակառակ սակայն մեր նախորդ թիւին մէջ եղած յայտարարութեան, «Ազդակ» լոյս կը տեսնէ նաեւ այսօր։ Յառաջիկայ թիւը լոյս պիտի տեսնէ ճիշդ ժամանակին, երեքշաբթի օր։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Պ. Պէրար, վարիչ պատուիրակ Սուրիոյ եւ Լիբանանի դրամատան, Հալէպ գնաց, ուրկէ Արեւելեան Նեպընթացով պիտի մեկնի Ֆրանսա։

ԱՊԱՀՈՎ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Ապահով ճամբորդութիւն մը ընելու համար ամբողջ Սուրիոյ օրրանններուն մէջ եւ առանց արկածի վերադառնալու համար, անհրաժեշտ է քննել ինքնաշարժերու քաուչուկները. եթէ «Կուտ Րիչ» քաուչուներ գործածուած են, արդէն ապահովուած էք։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

ՄԿՐՏԻՉ ՏԱՐԱԿՕԷՋԵԱՆ 35 տարեկան, Մարզուանցի որ 7-8 տարի առաջ Հալէպ կը գտնուէր։

Զինք փնտռողներն են իր [illegible] աղջիկները՝ Օրք. Պէաթրիս, Սիրուհի և Վերքին Տէր-Պետրոսեան, որոնք կը գտնուին Գահիրէ (Եգիպտոս)։

Տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել «Սաւառնակ»ի խմբագրութեան.

Journal «Savarnak»
Rue Printania
Le Caire

2—6

Հայ Գեղարուեստասիրաց Միութիւն

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

30 Ապրիլ 1931 Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին

Y. W. C. A.Ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՕՐՈՒԱՆ ԲԱՆԱԽՕՍՆ Է՝

Պ. Գ. ԻՓԷԿԵԱՆ

Նիւթ՝ Բանաստեղծ Պ. ԴՈՒՐԵԱՆ

Գին՝ 25 սիւր. դահեկան։ Միութեան անդամներուն 15 ս. դ.

ՈՉ ՄԷԿ ՏՈՄՍ ՁԻ ՈՒՂԱՐԿՈՒԻՐ

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ ՄԻ ՄԻԱՅՆ

ՔՈՒՓԸՐ ՊԻՐ

(KUPPER BEER)

Ընտրելագոյն Գերմանական գարեջուրը որ երբեք ներածուած ըլլայ Սուրիոյ մէջ։

Սուրիոյ եւ Լիբանանի միակ ներկայացուցիչ՝
Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
10 Սուք Սիւրսոք, Պէյրութ

= 292 =

— Խնդրե՛մ, ներս մտէք...

Այն ատեն անիկա տեղի կուտայ, տնակէն ներս կը մտնէ ուր հաճելի տաքութիւն մը ու միաժամանակ իր երբեմնի սիրած բարկ անուշահոտութիւն մը զայն կը դիմաւորին։

Մօտ երկուքի բաժնուած մեծ սենեակին դուռը կը բանայ. անոր առաջին բաժանումին մէջ, որ իբր նախասրահ կը գործածուի, օճախի վառարանը մեծ եռանդով կը լափէ իր մէջ նետուած խոշոր մացառ մը։ Ցետոյ նէ իր վրայէն կը հանէ զինք պարուրող լայն վերարկուն և այն ատեն թէպէտ քիչ մը գունատ, սակայն աւելի նուրբ ու աւելի գեղեցիկ կ'երեւայ քան երբեք։

Երկուքն ալ ոտքի վրայ կը մնան անխօս ու նեղուած, Մօտ զանիկա այնքան հեռու կեցած կը տեսնէ որ կը վարանի նստիլ առաջարկելու. Ուժիս արդէն իսկ գուշակելով անոր մտքէն անցածը.

— Ո՛չ... մի առաջարկէք... անօգուտ է...

Մառի-Ժան սենեակին միւս բաժանումէն ձայն կուտայ ու կը միջամտէ դարձեալ.

— Նստեցէ՛ք, զաւա՛կս, դեռ կանուխ է ու շատ ժամանակ ունիք.

— Կը տեսնէ՞ք, [illegible] Մօտ ժպտելով, խմաստութեան ձայնը մտիկ ըրէք.

Երբ անիկա կը յառաջանայ ու աւելի լուսամուտին լոյսին առջեւ կը գտնուի, Մօտ անոր կուրծքին վրայ. Պատուոյ Լէգէոնի չքանշանին քով չորս հատ ժապաւէնեայ նշաններ կը համրէ. Նէ հպարտութեան ու յարգանքի շարժումով մը ձեռքովը զանոնք իրեն ցուցնելով.

— Անհաւասիկ ասոնք բաւական են ինծ պատմելու թէ պատերազմի այս տարիները ինչ կերպով անցուցիք ...լաւ գիտէի թէ պատիւ պիտի բերէիք ձեր անունին, ահա՛, արդէն իսկ հրամանատար եղած էք։

73 — 289 —

— Մենք շատ մարդեր չենք ճանչնար հոս. Արտէննէրէն եկած գաղթականներ ենք։ Ինչպիսի՞ մէկն է ձեր հարցուցած կինը։

— Զեմ ճանչնար զայն, բայց գիտեմ թէ բաւական տարիքոտ կին մըն է, իր անունը Մառի-Ժան է։

— Ա՛ա... հասկցայ... կեցէ՛ք... հիմա կը յիշեմ։ Իր հետը երիտասարդ աղջիկ մը չկա՞յ, որը վերջերս վարի քաղաքներէն եկաւ։

— Շատ հաւանական է, կը պատասխանէ անիկա, կարճ կերպով ու յօնքերը պռստած։

— Այո՛, ուրեմն ճիշտ նոյն ինքն է... փոքրիկ սիրուն աղջիկ մը՝ որուն մազերը կէտտկեգոյն են։ Հետեւաբար, տեսէ՛ք, սա անկիւնը տեսնուած նպարեղէնի խանութին առջեւի ճամբան բռնեցէք, հարիւր մեթր անդին ուրիշ խանութ մը պիտի հանդիպիք. ճիշդ անոր դիմացը երեք տնակներ պիտի տեսնէք. մէջտեղի տնակն է։

— Շատ շնորհակալ եմ տիկիններ,

— Անիկա կը հեռանայ. բայց կիները իր ետեւէն կը կանչեն զինք.

— Անհաւասիկ պարո՛ն, կարծեմ թէ սա գացողներուն մէջն է, կը տեսնէ՞ք, աղօթքէն վերադարձող երեք հոգիներ [illegible] յառաջանան ճամբու վրայ... անոնց հետեւեցէք, վստահ եմ թէ անոնցմէ մէկը Մառի—Ժանն է։

— Անիկա քայլերը կ'արագացնէ թէեւ խիստ դժուարութիւն կը կրէ իր քայլերը փոխելու մէջ. որովհետեւ հետզհետէ աւելի թանձրացող այս ձիւնին մէջ րին գործ չէր յառաջանալը։ Այսուհանդերձ, անհաւասիկ գրեթէ անոնց հասած է և սակայն ա՛լ քայլերը կը դանդաղեցնէ ու որոշ հեռաւորութիւն մը կը պահէ իրենց միջև, որպէսզի անոնց ժամանակ տայ իրենց

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պօլիս.— Քրտական շարժումները դաշրեցան կառավարութեան ձեռք առած նախազգուշական միջոցներուն պատճառաւ Թուրք բանակը պատրաստ է ամէն հաւանականութեանց առջև:

Իզմիր.— Հեղեղանման անձրեւներէն բազմաթիւ Թաղեր ողողուեցան։ Ջուրերը շատ մը անձեր քշեցին տարին։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԵՒ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ

Լոնտոն.— Վեց գերմանուհիներ, որոնք Հաննուի գրաւումին ընթացքին անգլիացիներու հետ ամուսնացած էին, նոյնպէս անգլիացիի մը հետ ամուսնացած գերման բժշկուհիի մը առաջնորդութեամբ լքելով իրենց ամուսնական յարկը, իրենց զաւակներուն հետ մեկնեցան, յայտարարելով թէ իրենց համար՝ Հաննոսի զուարթ և ազմկալից կեանքը ապրելէն ետք անկարելի էր համակերպիլ այլևս անգլիացիներու ժուժկալ կեանքին։ Լքուած այրերը կը փորձեն պարտադրել իրենց կիները որ տուններնին դառնան, կամ գոնէ իրենց զաւակները վերադարձնեն։

ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՆՍՏԱՇՐՋԱՆԸ

Ժընև.— Ազգաժողովին 63 նստաշրջանին օրակարգը հրատարակուեցաւ այսօր և կը պարունակէ բազմաթիւ կարևոր հարցեր, մասնաւորապէս անգլիական և գերմանական այն առաջարկը, որով կ'ուզուի՝ որպէս նախաքայլ զէնքընկեցութեան խորհրդաժողովին, հրատարակել պօյութիւն ունեցող սպառազինութիւնները։ Աւստրո գերման մաքսային միութեան հարցը օրակարգին վրայ չգտնուիր սպասելով որ անգլիական առաջարկին համաձայն անոր իրաւական հանգամանքը քննուի։ Ազգաժողովին սոյն նստաշրջանին պիտի նախագահէ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար Մ. Քիւրդիուս։

ՄԱՀԱՏՄԱ ԿԱՆՏԻ ՀԻՒԱՆԴ Է

Ահմէտապատ.—Հիւանդութեան պատճառաւ Կանտի յետաձգեց Պրօտչի գաւառին մէջ ընելիք իր ուղևորական այցելութիւնը։ Ան հոս պիտի մնայ մինչև ամսոյս 15ը, որմէ ետք Պօմպէյ պիտի երթայ։

Լոնտոն.— Կատարուած քննութիւնները երևան կը հանեն թէ Տէյհիի համաձայնութեան հետևանքով Հնդկաստանի մէջ եղած առևտրական յարաբերութիւնները բնաւ բարելաւում մը չեն ցուցներ, ըստ. բամպակագործութեան ընկերութեան նախագահ Մ. Ճօն Կրէյ, այդպէսով հերքելով այն ըսուածները թէ Տէյհիի համաձայնութեան բերումով Լէնքշայրի գործերուն մէջ զգալի բարելաւում մը կը տեսնուի։ Մր Ճօրճ Կրէյ Հնդկաստանէն լուր առած է թէ անգլիական ապրանաց դէմ պօյքօթը փոխանակ դադրելու աւելի խստացած է։

ԵՐԻՔՕՎԻ ՄԷՋ ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳԻՒՏԵՐ

Լոնտոն.— Երիքովի արքունական մեծ պալատը որ քանդուած էր աւելի 3000 տարի առաջ, Յիսուսի արշաւանքին ատեն երբ Իսրայելացիները պաշարեցին այդ քաղաքը, գտնուեցաւ Մէրսթօն հնագիտական միսիոնին ձեռամբ։ Պալատին պեղումը, տիրող անտանելի տաքին պատճառաւ, ձմրան յետաձգուեցաւ։ Ինչպէս յայտնի է Երիքով Միջերկրականի մակերևոյթէն 1,000 ոտք ցած է:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ 1929ԻՆ

1929 տարուան ընթացքին Թուրքիոյ զանազան քաղաքներու մէջ տեղի ունեցած են 44,337 ամուսնութիւններ:

Ամուսնացողներուն կէսը միջին հաշուով 19էն 24 տարեկան են, բայց գիւղերու մէջ տարիքի ու համեմատ ամուսնութիւնները պատահած են։ 75 տարեկան այր մը ամուսնացած է 19 տարեկան աղջկան մը հետ, իսկ 79 տարեկան էրիկ մըն ալ ամուսնացած է 19 տարեկան երիտասարդի մը հետ։

Իսկ քաղաքներու մէջ 69 տարեկան այր մը ամուսնացած է 19 տարեկան աղջկան հետ, և 69 տարեկան ե, կու կիներ ամուսնացած են 17 տարեկան պատանիներու հետ:

ՋՈՒԱՐԹ ՍԻՒՆԱԿ

Պզտիկը.— Մայրիկ, ինչո՞ւ հայրիկս բնաւ մազ չունի:

Մայրիկը.— Որովհետև շատ կը խորհի, խելացի մարդ է:

Պզտիկը.— Ինչո՞ւ դուն այդքան շատ ունիս, մայրիկ։

Մայրիկը.— Գնա՛ դասդ պատրաստէ:

—

Քահանան (խումբ մը տղոց՝ որոնք վախով ընդդիմացող շնիկի մը չուանէն կը քաշքշեն)՝— Տղաքներ, ինչո՞ւ կը չարչարէք այդ խեղճ շունը։

Տղաքները.— Բան մը ըրած չունինք կ'աշխատինք որոշելու թէ մեզմէ ո՞վ աւելի պիտի ըլլայ անոր: Ան՝ որ ամենամեծ սուտը կարենայ խօսիլ, իբր պարգև պիտի տանէ շունը։

Քահանան.— Չէ՞ք գիտեր որ սուտ խօսիլը մեղք է։ Ես, օրինակի համար, կեանքիս մէջ սուտ մը չեմ խօսած։

Տղաքները.— Կրնաք շունը տանիլ։

—

Կինը.— Ամէն անգամ որ գեղեցիկ կին մը կը տեսնես, կը մոռնաս ամուսնացած ըլլալդ։

Ամուսինը.— Կը սխալիս, սիրելիս, այն ատենն է որ ամենէն շատ կը յիշեմ այդ պարագան։

—

Երիտասարդ աղջիկը.— Այս գիրքը ետ բերի։ Մայրիկս կ'ըսէ թէ կրնայ զիս գայթակղեցնել։

Գրավաճառը.— Կարծեմ թէ ձեր մայրիկը կը սխալի։

Երիտասարդ աղջիկը.— Ո՛հ ոչ։ Իրաւունք ունի, ես ծայրէ ծայր կարդացի։

—

Սկովտացի մը.— Կորուսեալ եղբայրս չեմ տեսած քանի երկար տարիներէ ի վեր։

Բարեկամը.— Եթէ իրեն հանդիպէիր փողոցը, պիտի ճանչնայի՞ր զինք։

Սկովտացին.— Անտարակոյս։ Կապոյտ հագուստ մը հագած է, կարմիր գծաւոր շապիկով և Թխագոյն փողկապով:

—

Պզտիկը.— (Առամնաբուժէն վերադարձին) Տաքթրը ըսաւ որ ակռաս քաշած միջոցին եթէ լայի կամ ձայն հանէի մէկ տոլար պիտի պահանջէր, իսկ եթէ բարի տղայ մը ըլլայի՝ միմիայն 50 սէնթ։

Մայրը.— Ձայն հանեցի՞ր։

Պզտիկը.— Ինչպէ՞ս կրնայի, ինծի միայն 50 սէնթ տուած

ԵԹԷ ԿՈՒԶԷՔ ՈՒՆԵՆԱԼ
ԱՄԵՆԱԼԱՒԱԳՈՅՆ
ՔՕԼՈՄՊԻԱ
Columbia
ՖՈՆՈԿՐԱՖՆԵՐ ԵՒ ԲԼԱՔՆԵՐ
ԴԻՄԵՑԷՔ
ՔՕԼՈՄՊԻԱՅԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ
ՆՈՐ ԽԱՆՈՒԹԸ
ԱԼԷՆՊԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ՎՐԱՅ
որ կ'ընէ մեծ ԶԵՂՉ եւ վճարումի դիւրութիւններ. հայկական և թրքական ամենավերջին նորութիւնները
ՄԻՄԻԱՅՆ
հոն կը գտնուին։

ՏՔԹ. Մ. Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ
Նախկին ներքին բժիշկ ԹԱՂԱՊԵՏ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ
Այժմ ներքին բժիշկ St. ELIE ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ
ՆԱՀՐԻ ՈՍՏԻԿԱՆԱՏԱՆ ԴԻՄԱՑ ԻՐ ՔԼԻՆԻՔԻ ՄԷՋ
Ամեն օր (կէսօրէ առաջ 10–12 / կէսօրէ վերջ 1 — 3
ՆՇԹ.— Հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրէ վերջ աղքատ հիւանդներուն ձրի։

ՏՔԹ. ԳԷՈՐԳ ԱԵՐԳԷՐԵԱՆ
Վկայեալ Lauréat նախկին Interne եւ այժմ մնայուն Ֆրանսական հիւանդանոցի աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, և գլխու հիւանդութիւններու բաժնին։ Հիւանդ կ'ընդունի կէս օրէ վերջ ժամը 2 — 6 իր գլինիքին մէջ Rue de Damas, Nº 15, ի հարկին հիւանդները ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին իր կողմէ տրուած մուտքի թուղթով։ Վկայեալ աղքատ՝ ը ձրի:

— ՏՕՔԹ. Ա. ՊԵՋՃԵԱՆ —
ԲԺԻՇԿ — ՈՒՍՈՒՑԻՉ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ 7—9 կ. ա. եւ 1—5 կ. վ.
ՃԱՆՊԼԱԹ, ՊԷՅԹ ՎԱԼԻ,
ՖՐԱՆՍ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ԴԻՄԱՑԸ
Շաբաթ օրեր վկայեալ աղքատներուն համար ձրի:

المطبعة الوطنية
بيروت — البور « وراء محلات اورزدي باك »
صاحبها : خليل منجنه
تطبع الكتب والجرائد والمجلات والاشغال التجارية وكل
ما يراد طبعه باحرف جميلة وطبع متقن واسعار متهاودة
طبعت في المطبعة الوطنية * بيروت * البور

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ
ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԱՄԷՆ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՎ
Հայերէն, Ֆրանսերէն եւ Արաբերէն
ԴԻՄԵՑԷՔ
"ԱԶԴԱԿ„Ի
ՏՊԱՐԱՆԸ
ՆՈՐ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ԵՒ ՏԱՌԵՐ

ՊԱՆԴՈԿ ԼԻԲԱՆԱՆ
- ԶԱՀԼԷ -
Հայկական միակ պանդոկը Զահլէի մէջ
ՄԱՔՈՒՐ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՄԵՂ ՃԱՇ
ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆԿՈՂԻՆՆԵՐԸ ԿԷՍ ԳԻՆ
ՏՈՒՆ ՎԱՐՁԵԼ ՈՒԶՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
Տէր եւ տնօրէն՝ Յ. Յ. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

ԾԽԵՑԷՔ ՄԻ ՄԻԱՅՆ
"ՎԷԶԻՐ„ ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐԸ
ՈՐՈՆՔ ԸՆՏԻՐ ԵՒ ՀՈՏԱՒԷՏ ԾԽԱԽՈՏԷ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԵՆ
ԾԽԵՑԷՔ նաեւ ՄԱԹՈՍԵԱՆ, ՏԱՆ
ՍԱՄՍՈՆ ԵՒ ՍԱՄՍՈՆ ՍԷՐԹ ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐԸ
ԵԹԷ ԻՍԿԱՊԷՍ ԿՈՒԶԷՔ ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՐԱՐ
ԾԽԱԽՈՏ ԳՈՐԾԱԾԵԼ

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՏՕՔԹ. ՄԻՔԱՅԷԼ ՔԷՇԻՇԵԱՆԻ
(Վկայեալ Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանէն)
Գիտական վերջին մեթոտներով, կատարելագործուած վիրաբուժական գործիքներով եւ 32 տարուան փորձառութեամբ կը դարմանուին հետեւեալ հիւանդութիւնները.—
Ա.— Վիրաբուժական ամեն կարգի գործողութիւնները։
Բ.— Ծննդաբերութիւն առանց վտանգի, մասնաւոր սպասարկութիւն գիշերուան համար։
Գ.— Իգական սեռի ծննդաբերական գործարաններու հին և նոր բոլոր ախտերը գիտական վերջին մեթոտներով։
Դ.— Արանց և կանանց ֆրանկախտի ու ցերմամիզութեան հիւանդութիւնները կը դարմանուին նորագիւտ դեղերով և առանց ցաւի ներարկումներով։
Ե.— Աչքի ամեն տեսակ հիւանդութիւններ, Րօեալ Մէյլ Լայնի Անգլ. ընկ. պաշտօնական բժիշկի հանգամանքով մեր քննած և դարմանած հազարաւոր ճամբորդները առանց արգելքի իրենց տեղը հասած են։
Զ.— Խղճմտօրէն կը դարմանուին նաև մայարիան, ներքին և մորթի հիւանդութիւններ ինչպէս նաև երախաներու հիւանդութիւններ։
Է.— Երեքշաբթի օրերը կէսօրէ ետք ժամը 3—6 աղքատներուն ձրի։
Ընդունելութեան ժամեր։ Ամէն օր 8—12 և 3—6
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ։ Թրամվայի Ընկերութեան մօտ, Առողջութեան դեղարանի քով, Պարպարիներու վերելքին վրայ.—

ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ
ԵԹԷ ԿՈՒԶԷՔ ԿԱՀԱՒՈՐԵԼ ՁԵՐ ՏՈՒՆԵՐԸ
ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԵՒ ՃԱՇԱԿԱՒՈՐ ԳՈՐԳԵՐՈՎ
ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԾԱՆՕԹ ԳՈՐԳԻ ՎԱՐՊԵՏ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹԱՇՃԵԱՆԻ
ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ
ուր պիտի գտնէք պատրաստ և ապսպրանքով ամեն տեսակի և չափի գորգեր, որոնք Եւրոպական և Ամերիկեան հրապարակներու վրայ գնահատուած են։
Նիւ Իսք Րիլիֆի նախկին Ղազիրի գորգի գործատան բոլոր ոեզկեններ փոխադրուած են Պ. Թաշճեանի,
ԷՇՐԷՖԻԷԻ ԳՈՐԳԻ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ

= 290 =

տնակները մտնելու։ Բոլորովին նոյնանման վերարկուներով մինչև իրենց գլուխները փաթաթուած այս երեք սև ուրուականներուն ետևէն իրենց տարիքները որոշել և կամ անոնցմէ ոևէ մէկուն ակնարկութիւն մը ընել հեշտ բան չէր, ուստի անիկա կը խորհի «Այն որ կեդրոնի տնակին մէջ կը մտնէ, անպայման Մառի Ժանը պիտի ըլլայ»։

Արևը մարը կը մտնէ. իսկ ձիւնը աւելի խտութեամբ ու խոշոր կաթիլներով վար կիջնէ. պանդոկապանուհիին կողմէ նախատեսուած բուքն ու փոթորիկն է ան. այսուհանդերձ սպան աւելի ևս կը դանդաղեցնէ իր ընթացքը, իր քայլերուն ձայնը անոնցմէ չի լսուիր։ Եթէ կիները ետին դարձած ըլլային անկասկած վախ պիտի զգային այս հետապնդումէն. անոնք իրարու հետ զուարթաբարբառով մը կը խօսակցէին, զոր ինք չի հասկնար, և ա՛յնքան գրաւուած են այս խօսակցութեամբ որ ուշադրութեան չեն դարձներ իրենց ետևէն եկողին։ Անոնցմէ մին կանգ կ'առնէ, կօշիկներուն տակը փակած ու զանոնք ծանրացուցած, բարձրացուցած ձիւներէն ազատելու համար իր ոտքերը գետին կը Թափահարէ.

— Սպասէ՛ քիչ մը, Մառի-Ժան...

Այս ձա՛յնը...։ Անիկա աւելի ուշադրութեամբ կը նայի... այս ներդաշնակ քալուածքը երբեք նման չէ միւսներուն գնացքին.,. այս սուլերագիծն ալ, հակառակ զայն ամբողջովին շրջապատած լայն վերարկուին ու քօղին, աւելի վայելուչ մարմին մը գուշակել կու տայ...

Ձիւնն ու բուքը կատաղի ուժգնութեամբ ոլորապտոյտ դարձուածքներ կը կատարեն օդին մէջ. բայց անաւասիկ ճամբուն դարձուածքը և անմիջապէս քովը երեք տնակները։ Հոն, կիներէն մէկը միւսներէն կը

= 291 =

բաժնուի ու դէպի աջակողմ կ'ուղղուի. իսկ սպան երբ կը տեսնէ թէ միւս երկուքն ալ մէջտեղի տնակը պիտի մտնեն քայլերը կ'արագացնէ ու անոնց կը հասնի ճիշդ այն պահուն երբ մէկը միւսին կըսէր.

— Անկասկած ճամբայ փնտռող զինուոր մըն է։

Անիկա զիրենք կը բարևէ.

— Արդեօք տիկին Մառի-Ժանի՞ն հետ խօսելու պատիւը ունիմ։

Հազիւ այս բառերը արտասանած, միւսը ձայնէն ճանչնալով, զսպանակէ մղուածի պէս կը դառնայ ու ապշութեամբ.

— Պարոն տ'Օռմօնթա՛լ... կը բացագանչէ։

Սպան խոնարհութիւն մը կ'ընէ.

— Նո՛յն ինքն, տի... տիկին, անկասկած։

— Ո՛չ... ոչ տակաւին։ բայց, դուք հո՞ս, պարո՛ն, և այսպիսի օդո՛վ...

Նէ իր աչքերուն չի կրնար հաւատալ, և սակայն ա՛ն է իր առջև գտնուողը, նոյն ի՛նքը. ճիշդ նոյն զինուորական վերարկուով որու մէջ զայն առաջին անգամ տեսած էր Օռմօնթայի դղեակին սանդուխներէն վեր ելլելու ատեն։

— Հրամմեցէ՛ք, ներս մտէք, կ'ըսէ նէ։

— Ո՛չ, շնորհակալ եմ... հարկ չկայ: Միայն ձեզի յանձնելու եկայ....

— Օ՛հ, ուրեմն, իմ խեղճ պարոնս, պէտք չէ փոթորիկին տակ սպասէք, կը պնդէ Մառի-Ժան, անհասկնալի արդէն սաստկացաւ, այս օդին շուն մը անգամ դուրս չեն ձգեր։

Նա տակաւին կը վարանի, և սակայն մրրիկն ալ այս ը. դդիմախօսակցութեանց մէջ մաս կ'առնէ. ուժգին հով մը կ'ուռեցնէ անոր Բէյէրինէ Թիկնոցը ու զայն դէպի դուռը կը քշէ. Մօտ դարձեալ կը կրկնէ։

էիր։

—

Տիկի՛ն մը աստղաբաշխի մը հետ խօսակցութեան մը ընթացքին կը հարցնէ թէ արդեօք լուսինին մէջ բնակողներ կա՞ն։

— Տիկի՛ն, կը պատասխանէ գիտնականը, ես մէկ լուսին գիտեմ որու մէջ այր մը ու կին մը կան միշտ։

— Ո՛ր մէկն է այդ։

Մեղրալուսինը:

ՍԱԱՐԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ
17 ԱՊՐԻԼ 1931

	Ոսկի դրմ.	Սուրիկ.
Եգիպտ. Թղթադրմ.	115	635
Անգլիկն. »	112	618
Տօլար »	23	127
Թրքական »	10 75	60
Զանք Օթթօման	27	150
Իտալական Լիր 100		662
Յունական. Տրախմի 100		160
Անգլ. ոսկի	112,75	624
Ֆրանս. »	87	481
Օսման. ,,	100	553
Արծաթ մէճիտ		31
Գրէտի Ֆոնս. Ա.	22 00	
,, Բ.	12 83	
,, Գ.	12 00	

Սեֆերեան եղբարք Րիւ Ֆօշ
Թէլէֆօն՝ 5-19

THE ROYAL MAIL LINE
ՐՕԵԸԼ ՄԷՅԼ ԼԱՅՆ
ԵՒ
ԻՍԹԸՐՆ ՄԷՏԻԹԷՐՐԱՆԻԸՆ ԷՔՍՊՐԷՍ ԼԱՅՆ ԼԻՄԻԹԷՏ
Կանոնաւոր մեկնումներ Պէյրութէն՝ Լառնաքա, Լիմասօլ, Բօրթ—Սայիտ Աղէքսանդրիա, Փիրէ և Մարսէյլ
ՊԷՅՐՈՒԹԷՆ—ՄԱՐՍԷՅԼ 8 ՕՐԷՆ ՄԻԱՅՆ

Պէյրութէն մօտաւոր մեկնումներ			
Էճիփշեն	10000 թօն	8	Փետր.ին
Ասպազիա	10000 =	1	Մարտ,ին
Էճիփշեն	10000 =	22	=
Էճիփշեն	10000 =	14	Ապր.ին
Ասպազիա	10000 =	5	=
Էճիփշեն	10000 =	8	Մայս.ին
Ասպազիա	10000 =	16	=
Ասպազիա	10000 =	7	Յուն.ին
ասպազիա	10000 =	28	=

Վերոյիշեալ անգլիական նաւերը օժտուած են Ա. Բ. Գ. կարգի գամիններով, իսկ Դ.րդ կարգին մէջ կը գրուի մահիճ և մաքուր ու առատ կերակուր։

Սոյն նաւերով, ինչպէս վերոյիշեալ նաւահանգիստներուն, նոյնպէս Շէրպուրկէն մեկնող աշխարհահռչակ Րօեալ Մէյլ Լայն ընկ. հսկայ նաւերով ճամբորդներ կ'ընդունինք հարաւային ամերիկայի բոլոր նաւահանգիստներուն համար։

Շէրպուրկէն մօտաւոր մեկնումներ			
Աստուրիաս	26000 թօն	29	Յուն.ին
Ատրօ	22000 =	9	Փետր.ին
Ալմանզօրա	22000 =	16	=
Ալքանթարա	26000 =	21	=
Ատրօ	22000 =	2	Մարտ.ին
Օրլանգա	27000 =	18	=
Ալմանզօրա	22000 =	16	=
Աստուրիաս	26000 =	27	=

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել՝
Ա. ՓԷՏՐՈՍԵԱՆԻ
Սուրիոյ և Լիբանանի ինչպէս նաև Արևելքի Ընդհ. Ներկայացուցիչին
Ավընիւ Ֆօշ—Պէյրութ
Հեռաձայն՝ 9895
Հեռագիր — ARBED
Նամակատուփ 895 Պէյրութ